

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Preben Feddersen starter dagen på Kegnæs. Solen skinner og feriehemmet fyldes af glade medlemmer af KH. Preben Feddersen fylder rundt i år. Det kan man læse om inde i bladet. (Foto: Povl Brandt)

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev. 53 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lunde-
borg, Hesselager. 62 25 14 77. (Der er 7 senge). Feriehomeadressen er: Flejmosen 4, Østerby, 6470
Syd-Als, Als. 74 40 53 42.

Tilsynsførende: Ejler Mortensen, Nørregade 6, 6440 Augustenborg, tlf. 74 47 17 04.

Medlemmer: Iflg. fundatsen paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere,
der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske
fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles
om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj
fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Kontorchef, cand. jur. Hans Andersen.

Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. 53 86 55 59.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Kærvej 14, 6400 Sønderborg. Tlf. 74 42 86 26.

Kasserer: Skræddermester Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre. Tlf. 42 91 13 72. Giro 1000 780.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg. Tlf. 86 81 07 09. Giro 1000
780.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11, Lunde-
borg, 5874 Hesselager. Tlf. 62 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen
Volmersvej 5, 6330 Padborg
Tlf. 74 67 31 53

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. 86 27 04 28

Overbetjent Ejler Mortensen
Nørregade 6, 6440 Augustenborg
Tlf. 74 47 17 04

Sektionschef Hans Bøjlund
Påbyvej 36, 6000 Kolding
Tlf. 75 56 90 49

General Fl. Bussenius Larsen
Lundsgårdsvej 16, 4180 Sorø
Tlf. 53 63 59 20

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9, 7100 Vejle
Tlf. 75 82 65 72

Tømmermester Erik Hauberg
Holballe, Tandslæt, 6470 Sydals
Tlf. 74 40 76 32

Forvalter Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby
Tlf. 42 88 12 42
Sommer: 42 65 05 11

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. 53 53 35 34

Direktør Bernth Johannesson
Jacobys Allé 16, 2.th.,
1806 Frederiksberg C
Tlf. 31 31 86 86
Sommer 42 30 64 58

Maskinmester H.P. Skjoldborg
Skovbrinken 9, 6400 Sønderborg
Tlf. 74 42 57 07

Læge Axel Jørgensen
Duebrødvej 14, 9000 Aalborg
Tlf. 98 10 15 80

Fhv. bestyrer
Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse
Tlf. 42 48 56 74

Fangesammenslutningens Rekreatjonsfond

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45,
yder støtte til rekreatjonsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningskema kan rekvireres hos formanden: Jakob Jensen, Højager 12, 3230 Græsted, eller i de
enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreatjonsopholdets samlede pris, dog
max. kr. 4.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreatjons hjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere
feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret.
Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med
besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreatjonsopholdets arrangør, må
skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted.
Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Neuengamme Foreningens Rekreatjons- & Hjælpekasse til fordel for Frihedskampens Ofre

Adresse: c/o Frihedsfondens kontor, Æbeløgade 1, 2100 København Ø.

Midlerne fra salg af frimærker med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i
anledning af 40 års dagen - 4. maj 1985, uddeles til rekreatjons formål eller -hjælp i særlige trangstifælde.
Beløb kan søges af danske statsborgere, der er - eller vil kunne anderkendes - i henhold til lov om
erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningskema sendes til ovenstående adresse.

Bladet

Pigtraad- Gestapofangen

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Jens Erik Finderup
Gadstrupparken 3
4621 Gadstrup
42 39 09 91
Giro 9 31 54 54

Årsabonnement 100.- kr.
Udenfor Skandinavien betales
et portotillæg på 100.- kr.

Eventuelle fejl i besørgelsen af
bladet rettes hurtigst muligt
ved henvendelse til udle-
veringspostkontoret.

REDAKTION

Johs. Fosmark
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1
8600 Silkeborg
86 81 07 09

Kaj Christensen
Præstegårdsvænget 16
5210 Odense NV
66 13 80 10

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

Frøslevlejren	
har nu 25 års-dag.....	43
Mindelunden klar til	
50-året	45
Den 4. maj er	
frihedsbudskabets dag.....	46
Mindelunden den 4. maj	48
Runde dage	49
Foreninger	52-61
Debatten	58
Mindeord	63

De følgende numre af vort
blad udkommer 15/8 og 15/10
1994. Stof må være redaktio-
nen i hænde senest en måned
før.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 3

JUNI 1994

49. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben · Dachau-klubben · Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne · Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen · Hannover-Stöcken-gruppen
Horserød-Foreningen · Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen · Sachsenhausen-foreningen · Stutthof-foreningen · Theresienstadt-foreningen

Frøslevlejren har nu 25-årsdag

Frøslevlejrens Museum og Frøslevlejren

Af N. C. Andersen, Padborg

Frøslevlejrens museum blev den 17. august 1969 ved et velbesøgt arrangement overdraget til Kulturministeriet v/K. Helvig Petersen og kan nu i dette år se tilbage på 25 års virksomhed.

At museet har haft - og har - sin betydning og interesse viser besøgstallet på 1,2 mill. i de 25 år. Tanken var oprindelig indretning af en mindestue, men dette blev under et fangestævne i 1965 godkendt udvidet til et egentligt museum. Under stævnet blev nedsat et præsidium, et økonomiudvalg og en arbejdsgruppe, så grundlaget var sammensat af mange gode kræfter med et fælles mål - Frøslevlejrens museum. Dog gik der næsten 4 år, inden dette mål var nået, og mange kræfter af frivillig medhjælp blev lagt i opgaven, medens den økonomiske side havde lidt trange kår, men alt kom på rette plads, og det gik, så museet, der fik hovedtårnet og bygning H 4 stillet til rådighed, kunne vederlagsfrit og uden gældsforpligtelse overdrages til staten som ejendom og videre drift som en afdeling af Frihedsmuseet.

Ved samme lejlighed blev af arbejdsgruppen nedsat et såkaldt kontaktudvalg, hvis opgave var at bistå museet i enhver henseende. Udvalget er stadig i aktivitet med tre medlemmer, hvoraf formanden har sæde i museumsbestyrelsen.

En bestyrelse, en ny ting der opstår ved, at staten, af sparehensyn - måtte afstå fra at drive museet. Dette medfører, at museet fortsætter fra 1989 som en selvejende institution »Frøslevlejrens Museum og Dansk Røde Kors Museum«. DRK havde forinden arbejdet med oprettelse af museum i bygning H 6.

Videreførelsen bliver et resultat/aftale mellem staten, Dansk Røde Kors og Den Selvejende Institution Frøslevlejren (amt og kommune), hvorefter alle yder et årligt bidrag til driften, derved opstår bestyrelsen med repræsentation fra aftaleparterne. Rigsantikvaren har været bestyrelsesformand siden da. Alt så godt for museets fremtid, måske lidt uforståeligt, men det virker, og kører fint.

Museet er for tiden i en restaureringsfase, fornyelse om man vil, der forventes tilendebragt til august i år. Mange ting får ændret opstilling, nye ting kommer til, herunder bl.a. en politistue og om deportationer, alt i alt en fornyelse, der tilgodeser »en 25-årig jubilær« på bedste måde.

Det skal ej heller undlades, at museet har været drivkraften til, at de efterfølgende institutioner, museer m.v. har etableret sig i lejren.

Uden at fremhæve nogen, blot dette, Frøslevlejrens Museum har åbent indtil 1/12, medens de øvrige til 31/10, så der er rig lejlighed til et besøg i en bygningsmæssig nyrenoveret Frøslevlejr, men tag god

tid med, for der er mange spændende udstillinger at komme igennem, og skulle der være behov for en forfriskning, eller bid mad, klarer det i cafeteriaet.

Som en afrunding for hele lejren, blot dette:

For 10 år siden, hvor lejren var næsten nedslidt, traf Sønderjyllands amtsråd og Bov byråd en for lejren nødvendig

og endog enstemmig beslutning, om at man i fællesskab ville bevare så mange af de resterende bygninger som muligt, og at gennemføre en renovering af disse. Dette kunne delvist lade sig gøre for afsatte midler til beskæftigelsesfremmende arbejde for unge ledige.

Alle kan se det afsluttede resultat, en nyrestaureret lejr,

»De førtes bort under tvang...«

der ikke kan sammenlignes med lejren i 44/45, for nu er der græs og beplantning, fast grund under stier og veje, noget der er en nødvendighed for at lejren kan eksistere i dag.

Under denne 10-årige fase er mange nye aktiviteter kommet til:

Civilforsvaret (nu Bered-

skabs-Forbundet) i bygning H 1.

Hjemmeværnets Museumsmagasin i bygning H 2.

I bygning H 3 har Naturskolen fået tilført en naturudstilling.

Røde Kors Museet er etableret i bygning H 6.

De blå Baretter har indrettet sig med FN-museet i byg-

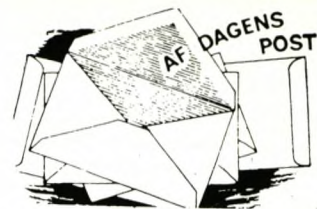
ning 46.

F.D.E. har kontorer i bygningerne H 14 og H 15.

Amnesty International i bygning W 6.

Og Frøslevlejrens Kursuscenter disponerer over bygningerne W 7, H 13, H 16, K 2, 5, 6, og del af K 4.

Kortoversigt til nærmere stedfæstelse:

Lises brev

I vort blad nr. 1/1994 læste jeg med glæde Lise Cederholms indlæg - brevet til hendes far, mere end 10 år efter hans død.

Lise nævnte i sit indlæg, at hendes far ikke havde kunnet fortælle om opholdet i de tyske lejre, hvilket hun tit havde været ked af.

Lise havde så i 1993 besøgt lejrene i Neuengamme, Buchenwald og Mühlberg - rejst i sin fars fodspor. Hjemme igen havde hun læst sin fars breve, og havde mellem linjerne forstået, hvor slem en tid det havde været.

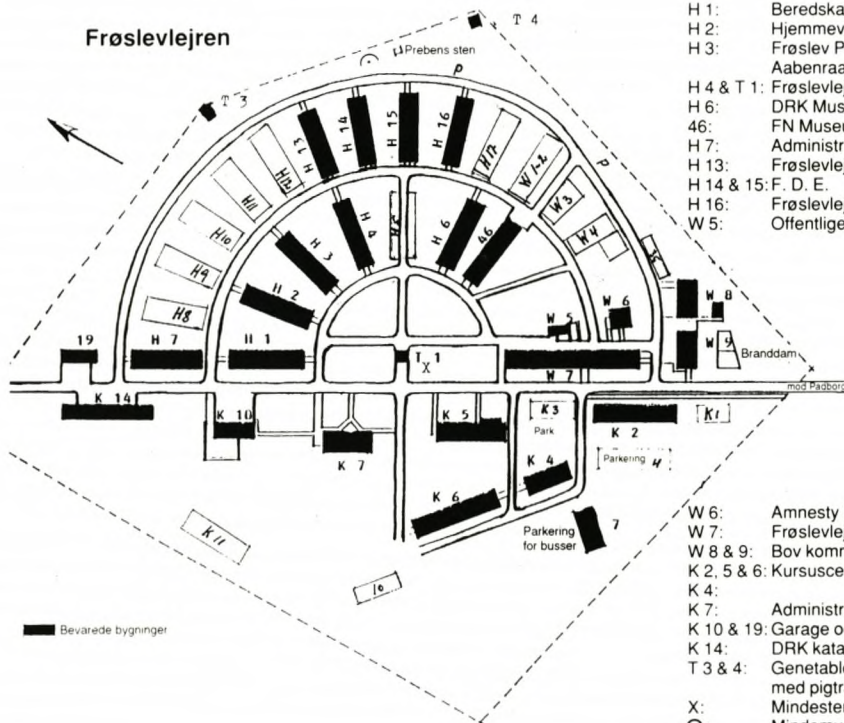
Lise - nu efter turen og de bøger du har læst, ved du lidt mere om opholdet i lejrene, men - foruden dem af dig nævnt, har jeg, og måske også din far, været i lejren i Grosszossen, og om opholdet i nævnte fire lejre har jeg en hel del beretninger og fotokopier af tegninger, så...

Afsnittet begyndende med: »Jeg har oplevet meget i efteråret -93« er kærligt og rørende, og meget følelsesladet, og vidner om stor smerte og et dybt savn.

Måske vil det for nogen virke mærkeligt, at jeg, som ikke kender dig - og dog - skriver - Kære Lise, tak for dit brev til din far. - Jeg kan ikke mindes tidligere at have haft våde øjne.

Den 6. marts 1994.

Freddy Haxvig
Hundested

- H 1: Berednings-Forbundets Info-barak
- H 2: Hjemmeværnets museumsmagasin
- H 3: Frøslev Polde Naturskole og Aabenraa Skovdistrikts Naturudstilling
- H 4 & T 1: Frøslevlejrens Museum
- H 6: DRK Museum
- 46: FN Museum - De blå Baretter
- H 7: Administration og værksted
- H 13: Frøslevlejrens Kursuscenter
- H 14 & 15: F. D. E.
- H 16: Frøslevlejrens Kursuscenter
- W 5: Offentlige toiletter

- W 6: Amnesty International
- W 7: Frøslevlejrens Kursuscenter og cafeteria
- W 8 & 9: Bov kommunale Beredskab
- K 2, 5 & 6: Kursuscenter
- K 4:
- K 7: Administrator og modelokale
- K 10 & 19: Garage og lager
- K 14: DRK katastrofelager
- T 3 & 4: Genetablerede vagttårne med pigtrådshegn imellem
- X: Mindsten
- : Mindemur for grænsegendarmerne

Indenfor hver af disse institutioner ligger et meget stort frivilligt arbejde, og fortsat skiftende udstillinger, kan kun være tilfredsstillende for deltagerne, og til glæde og gavn for besøgende. Frøslevlejren ligger stadig på statens

grund, men som en selvejende institution, og det righoldige udstillingstilbud om hver enkelt historie og aktiviteter kan kun imødekomme enhver besøgendes ønsker.

Lejrens bevarelse er nu sikret ved de to råds beslutning

for 10 år siden, og resultatet kan de begge så sandelig være bekendt. Vi har her en national historisk lejr, der fortsat her 50 år efter kan fortælle vore efterkommere lidt om en ond tid i 2. verdenskrig.

N.C.A.

Frihedsmuseet

Gratis omvisninger på dansk i juni:

Hver søndag kl. 15.30: »Besættelsestiden i Danmark 1940-45«.

Gratis omvisninger på engelsk i juni:

Hver tirsdag kl. 14: »Denmark during Nazi Occupation 1940-45«

Hver torsdag kl. 14: »Denmark during Nazi Occupation 1940-45«

Hver fredag kl. 14: »Denmark during Nazi Occupation 1940-45«

Hver søndag kl. 14: »Denmark during Nazi Occupation 1940-45«

Åbningstider:

Tirsdag-lørdag 10-16 – Søndag 10-17

Mandag lukket – Grundlovsdag den 5/6 10-17

Henrik Lundbak

Har du været »langtidsillegal« eller lignende, er det nødvendigt at blive »retlig anerkendt«, før alle dine kammerater fra dengang er borte. Det er nemlig din opgave at bevise, at du er omfattet af erstatningsloven, og er kammeraterne borte, er der ingen beviser, og så bliver du ikke anerkendt.

Mindelunden klar til 50 året!

Mindelundens vagtkorps med kirkegårdsinspektør P. Blomberg (t.v.) og vagtmester Warmi S. Hansen (t.h.)
(Foto: Kaj Kjær)

Af vagtmester Warmi S. Hansen

Fra årsskiftet har der i Mindelunden været iværksat flere store arbejder, nogle af dem endnu ikke afsluttet, men planen er, at alt skal være klart og færdigt til 50-året for befrielsen den 4. maj 1995.

Det mest gennemgribende arbejde er fældning af mange af Mindelundens store gamle træer, desværre dikteret af nødvendighed - træerne har fået elmesyge.

Fældningen har fundet sted i området bag det store gravfelt. Her gik oprindeligt en øst-vest allé vinkelret på hovedalleen. Her blev der i årene 1893-94 af det danske ingeniørregiment plantet en række træer på regimentets øvelsesplads i Ryvangen. Tilbage af denne 100-årige plantning er der nu 6 ahorntræer, og står man et bestemt sted i hovedalleen, kan man stadig følge forløbet af den gamle allé, ved hjælp af disse 6 gamle træer.

Efter fældningen, der omfattede 35 elmetræer, er der genplantet 60 træer, hvoraf halvdelen er sølvløv og resten fordelt mellem spidsløv og japansk løv.

Dette store arbejde er gået stærkt ud over bundbeplantningen. Her plantes for sommeren en række etårige bundplanter. Til efteråret plantes igen efeu og i grupper sættes påskeliljer, vintergæk,

anemoner og skilla, således af det bliver et grønt dække i foråret 1995, brudt af skiftende forårsplanter.

I vinteren 1994-95 vil der yderligere finde en fældning og genplantning sted, denne gang i området ved henrettelsespladsen, hvor mange af de mange træer også er elme, og derfor er angrebet af sygdommen.

På det store gravfelt har tidens tand været hård ved sandstensfliserne. Her er flere knækket, og store fliser er sprængt i vinterfrosten. Det rådes der nu bod på, fliserne rettes op, og de ødelagte skiftes ud. Ved samme lejlighed etableres drænrender, der i

fremtiden skal bortlede regnvand og ikke mindst smeltvand efter snefald.

Det tredje arbejde er opretning og reparation af det ca. 400 m lange stendige, der omkranser gamle Mindelund. Diget er oprindeligt lagt af sten, fundet på marker overalt på Sjælland, men som årene er gået, er diget sunket sammen flere steder.

Sluttelig er der etableret en større materielgård, indhegnet med et nyt hus, der kan rumme de efterhånden mange maskiner, der letter gartnerens arbejde med at holde Mindelunden i orden.

På oplysningssiden har foråret bragt flere nyheder, ud-

budet af bøger, tryksager og postkort er blevet udvidet. Med henblik på 50-året for Danmarks befrielse er der blevet udgivet et skolehæfte, der uddeles gratis til skoleklasser.

Hæftet fortæller om Mindelundens historie, om enkeltpersoner, begravet i Mindelunden, og de omstændigheder, der »skabte« en mindelund. I forbindelse med teksten er der formuleret en række spørgsmål, således at hæftet kan bruges til undervisningsbrug. Hæftet er udgivet med støtte fra Kammeraternes Hjælpefond og Kirkeministeriet.

Ved vagtmesterkontoret er opsat en ny stor tavle, der i tekst og fotografier fortæller om Mindelunden, som området blev fundet den 5. maj 1945 og om begravelserne både på det store gravfelt og senere af de hjembragte koncentrationslejr-fanger i gravlunden ved rotunden.

I slutningen af 1993 er den ene vagtstilling blevet delt mellem flere vagtassistenter, og der er blevet gennemført en ensartet uniformering.

Ved større arrangementer, 4. maj, statsbesøg og lignende udvides vagtkorpset med de i Mindelunden ansatte gartnere, således at vagtkorpset sammen med vagtmesteren udgør 8-9 mand, der sørger for publikumsvejledning, sikkerhedstjeneste, praktiske opgaver og en rolig og værdig afvikling af det pågældende arrangement.

Ryvangen: De gamle elmetræer er fældet i området ved gravene for K.Z. fangerne, men nye træsorter skal plantes inden 50-året.
(Foto: Kaj Kjær)

Den 4. maj 1945

- frihedsbudskabets dag

Så kom foråret, bøgen er sprunget ud, skov og mark har fået den friske, grønne farve, som man glæder sig til at se hvert år. Men samtidig går tankerne tilbage til den begivenhedsrige tid for 49 år siden, da allierede hære nærmede sig Danmarks grænser, og vi, der havde undgået arrestation og det, der var værre, gjorde klar til den sidste kamp.

De første måneder af 1945 var præget af den desperation, som den håbløse situation på fronterne fik Gestapo og dens danske håndlangere til at udvise ved meningsløse hævmord og ødelæggelse af dansk ejendom.

Den 27. januar 1945 overtog generaloberst Georg Lindemann posten som chef for de tyske tropper i Danmark. Han afløse general Hermann v. Hanneken, der var blevet degraderet til major på grund af korruption.

Lindemann, der var gammel østfrontgeneral, indførte hurtigt en skærpet politik over for modstandsfolk. Henrettelsen af sabotører, der havde hvilet siden folkestrejken, blev genoptaget den 11. marts. Fra dette tidspunkt og til den 25. april blev ikke mindre end 62 modstandsfolk henrettet. Det er mærkeligt at tænke på, at samtidigt med, at De hvide Busser bragte mange danske fra tyske kz-lejre i sikkerhed i Sverige, stod andre danske foran tyske henrettelsespelotoner.

Den gruppe, jeg tilhørte, havde rødder langt tilbage i besættelsen. Dens hårde kerne bestod af unge håndværkere og lærlinge fra DSB's Centralværksted i Århus.

Efter reorganiseringen af den århusianske sabotageorganisation i sommeren 1944 leverede vi folk til to sabotagegrupper og to nedrivningsgrupper. Det primære mål for vore angreb, den sidste vinter af besættelsen, var den jyske længdebane. Angrebene kunne ofte være vanskelige på grund af en øget bevogtning. Samtidigt gjorde man fra tysk side forsøg med anden type bevogtning end den normale,

hvor soldater patruljerede på skinnestrækningen. På strategisk vigtige steder langs banelinien blev der indrettet camouflerede stillinger med god udsigt. Dette gav os til tider en grim usikkerhed, især under dagangreb og i lyse nætter.

I april måned blev der jævnlige givet ordre til sabotage mod jernbanen nord og syd for Århus. Den sidste aktion, jeg deltog i, var den 28. april, hvor vi om aftenen anbragte ikke mindre end 33 bomber på baneliniens begge spor nord for Brabrand.

Omkring den 1. maj blev der givet sabotagegrupperne besked på, at der var frit slag til angreb på banelinierne, d.v.s. vi skulle ikke vente på ordre. Hvor genial denne besked så var, er en anden sag. Alle kunne jo se, at krigen var ved at være slut. I dag, så mange år efter, synes man jo nok, at der skulle have været slået koldt vand i blodet.

Et medlem af vor gruppe, nu afdøde John Vetlesen, arbejdede på eftermiddagsholdet i Centralværkstedet. De første dage i maj måned havde han sammen med lederen af sydbanegruppen benyttet dagtimerne til angreb på den fra Århus sydgående banelinie.

Den 4. maj forsøgte man igen. Men nu gik det galt. Begge sabotører blev taget til fange af tyske soldater og overladt til Gestapo. De blev ført til den tidligere politistation i Århus, der nu var indrettet til hovedkvarter for Gestapo. Efter en meget brutal behandling blev de løsladt samme aften på grund af den tyske kapitulation.

Få dage efter stod de ansigt til ansigt med nogle af de danske gestapohåndlangere, der havde deltaget i den brutale handling. Disse var nu arresteret af modstandsbevægelsen og sat under bevogtning i et internat, indtil det danske politi overtog dem.

Men vi vender tilbage til den 4. maj. Vi andre gik jo på værkstedet og ventede på, at John skulle dukke op ved halv tre-tiden om eftermiddagen.

DE TYSKE TROPPER i Danmark kapitulerer

Tillige med Styrkerne i Holland og Nordvesttyskland

Overgivelsen træder i Kraft i Dag Kl. 8

Royal Air Force retter et

A L TYSK MODSTAND i Nordvesttyskland er ophørt. Feltmarskal Montgomery har meddelt General Eisenhower, at alle tyske Styrker i Holland, Nordvesttyskland og Danmark, inklusive de franske Øer, havde overgivet sig til 21. Armégruppe med Virkning fra Kl. 8:00 dobbelt britisk Sommerud. Denne Overgivelse paa Slagmarken omfatter de Styrker, der nu staar overfor 21. Armégruppe paa den nordvestlige Flaade.

QUISLING rede til at træde tilbage

Den århusianske avis »Demokraten« udkom ucensureret den 5. maj 1945 og bragte glædesbudskabet om den tyske kapitulation.

Men der kom ingen John. Vi var tilbøjelige til at slå det hen. Vel vidste vi, at han skulle på aktion, men der kunne være så meget andet, der forhindrede ham i at møde til tiden.

Ved fire-tiden kom der besked om, at John enten var skudt eller arresteret. Vi fik meget travlt med at flytte forskellige sprængstoflagre. Hen på aftenen passerede jeg i den forbindelse Centralværkstedets sydlige portnerhus. Jeg hilste på portneren, som jeg kendte godt. Han havde stillet radioen på den danske udsendelse fra BBC. Denne var meget forstyrret af en støjsender, men speakerens stemme trængte igennem.

Pludselig kom der en pause i oplæsningen - så kom beskeden om, at de tyske tropper i Nordtyskland, Holland og Danmark havde kapituleret. Kapitulationen trådte officielt i kraft den 5. maj kl. 08.00.

For mig var det besættelsens største øjeblik. Uforglemmeligt. På kort tid var gaderne i Århus et hav af jublende og glade mennesker.

Gruppen samledes om aftenen i gruppeleder Hans Frederik v. Lillienskjolds villa i Brabrand. Der kom besked om, at vi næste morgen ville blive afhentet på Brabrand Hovedgade af en lastvogn og ført til kolonnens samlingssted. Vi sov på gulvet, hvis vi kunne, tankerne hvirvlede igennem hovedet. Begivenhederne havde næsten taget pusten fra os.

Tidligt om morgenen den 5. maj forlod vi huset. På ve-

jen til det aftalte sted, hvor lastvognen skulle hente os, passerede vi jernbanelinien tæt ved den daværende stationsbygning. Vi havde ikke modtaget armbind endnu og bar vore våben delvis skjult. De tyske vagtposter skottede til os, og vi skottede igen. Ingen sagde noget. Krigen var slut, og foråret smilede os i møde.

For mange af os forestod der nu en svær overgangstid, hvor vi skulle finde vore egne ben i et frit og fredeligt Danmark.

Som årene er gået, er der lagt et glemselens slør over mange af de begivenheder, vi deltog i. Men det sammenhold og kammeratskab, der blev oplevet under modstandskampen, er noget man mindes med vemod og taknemmelighed.

Kaj Kjerrumgaard

Det er en viljesag at have det rart med hinanden

(Marlie Wærum, mor til Edith Guillaume, i generations-dialog i Politiken).

50-året for befrielsen

Elle-Mie Ejdrup Hansen, billedkunstner, Skandeborg, har modtaget 2 mio. kr. fra Kulturfonden til sit projekt »Fredsskulptur 1995«.

Elle-Mie Ejdrup Hansen skal bruge i alt 15 mio. kr. til sit store, nationale projekt, der skal gå i luften den 4. maj 1995 på 50-års dagen for Danmarks befrielse.

På dagen skal en grøn laserlys-linje lyse hele vejen fra Skagen til Sild langs fæstningsværket Vestvolden, som den tyske besættelsesmagt byggede. Musikeren Palle Mikkelsen komponerer musikken til begivenheden, der vil blive transmitteret via satellit til hele verden.

Derudover skal der arrangeres kunststillinger med 50 europæiske kunstnere i 50 byer langs Vestkysten.

Skamling 5. maj 1994

En helt almindelig forårsdag i maj, med nyudsprungne bøger og en let overskyet himmel.

Stedet er klokkestabelen på Skamling, men for de ca. 100 veteraner fra frihedskampen, der sammen med deres pårørende og repræsentanter fra Hjemmeværnet var mødt op på denne 5. maj, var det

KLOKKESTABELEN
PÅ SKAMLING

ikke bare en almindelig forårsdag. Hos dem bar ansigterne tydeligt præg af, at tankerne på denne dag var tilbage til oplevelserne under besættelsen og hos de kammerater, der måtte bøde for kampen med deres liv.

Det var netop for at mindes denne hårde tid, de faldne kammerater og endelig befrielsen i maj 1945, at alle disse mennesker var mødt op.

Mindehøjtideligheden startede med, at formanden åbnede højtideligheden. Derefter fællessang »En lærke letted«.

fhv. bankdirektør Chr. F. Houborg, Varde, holdt derefter den officielle mindetale.

Der blev sunget af Skamling Ungdomsskoles kor og nedlagt de traditionelle kranser og blomster, og traditionen tro blev mindehøjtideligheden afsluttet med »Altid frejdig når du går«.

Derefter var der frokost på Hotel Skamling, hvor oberst Erik Fournais talte over emnet »frihedsbestrebelse gennem et halvt århundrede«.

Ole Baggesgaard

Skamling 5. maj 1994
Flankeret af den smukke faneborg lægger bankdirektør Chr. F. Houborg Modstandsregion III's krans.

Chr. F. Houborgs mindetale

Den krig...

SKAMLING REGION III 5. maj 1994

Det gryer!

Morgenen er ved at få bugt med natten.

- En lang og mørk nat uden et eneste forjættende lys - NEJ! - en lille blafrende flamme, men klar, tænder håbet hos Danmarks ungdom. Flammen lever!

Vi værner om den, vi giver den næring - den bliver større, den bryder ud i lys lue og viser vej i mørket for dem, som kæmper sig frem.

Dette land er vort dyreste eje. Her har slægten i hundred' af år gennem hverdagens trofaste virke ryddet grunden for arbejdets kår, her har fædrene stræbt og kæmpet for den fremtid, som nu er blevet vor:

KAMMERATER,
det er frihedens forpost her nord!
Vi skal bygge, vi skal trykke,
vi skal væрге hver fod af dets jord.

De døde...

Ungdommen følger faklen, strider sig frem gennem natten. - Vi er en hær efterhånden. Men kampen er hård, og vi har mange døde. Det er dem i forreste række, der falder. NEJ! I døde ej forgæves, I baned vejen for os andre.

Guds fred med vore døde i Danmarks rosengård, Guds fred med dem, der bløde af dybe hjertesår.

Blot nogen græder over os, og så længe vi blot har nogen at kunne græde over...

I dag...

Nu 50 år efter er der ikke så mange til at græde over jer, som vi her mindes på Danmarks befrielsesdag. Men, KAMMERATER, sammen I er blevet Varde - kaldemærker Varde som Sokrates' bæger med skarntydesaft, Kristi kors og sværdet, der fuldbyrdede dommen over Justin. Kaldemærker for os og vore fremtidige. Vi behøver sådanne kaldemærker til at vise os meget, vi ellers ville gå forbi.

Thi vore dage er en kæde af valg, men den dag, du står over for det store, det afgørende valg, behøver du ingen at sige dig det. Det er valget mellem GUD og alt andet!

Mindelunden i Ryvangen den 4. maj

Dagen blev indledt med, at 12 piger og drenge fra Bispebjerg skole nedlagde 300 buketter i rødt, hvidt og blå ved hver enkelt grav og mindeplade.

De var ledsaget af deres lærer, overlærer Ørn, og skoleinspektør Hans Jørgen Nørgaard.

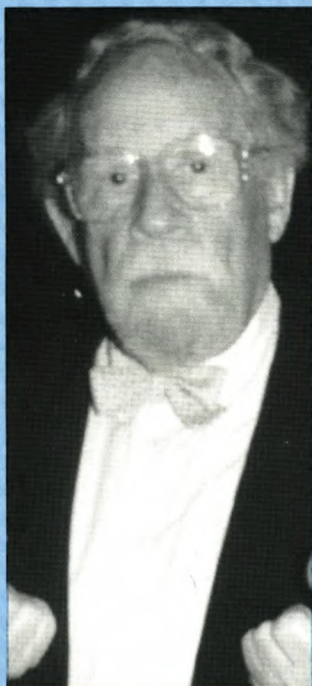
Blomsterne var usædvanlig friske og lyste op på mindepladsen hele dagen.

Der kom mange enkeltpersoner samt ret mange skoleklasser i løbet af dagen.

Om aftenen kl. 20 indledte Sjællandsk Livregiments Musikkorps med at byde velkommen med Prins Jørgens March.

Stævnelederen Johannes Fosmark nævnede i sin velkomst, at de mange tusinder af stævnegæster lod sig dele i to grupper: De yngre og de ældre. De ældre var nok stævnet til Ryvangen for at genopleve noget af glædesoplevelsen fra dengang vi oplevede vort slægtleds største oplevelse: Vi blev atter frie!

Og de yngre ville vel gerne være sammen med de ældre for at møde den glæde, der besjæler dem på en berfelsesaften.

Fhv. minister Frode Jakobsen

USA Ambasadør Elson

Frode Jakobsen fortæller

Midtvejs i arrangementet talte fhv. minister Frode Jakobsen.

Han sagde bl.a.:

- Så står vi her endnu engang mellem grave, venners grave, slægtnings grave. Mange år er gået. I dag har få af os her vel kendt dem selv. Engang var det en mor, en far, en elsket, en bror, en søster, som kom - dem der holdt mest af dem. Dem, der havde lidt deres livs dyreste tab.

De fik ikke levet deres liv - de, som ligger her. De gav det. Hvad ville det være blevet til? Store opgaver, store udfordringer. Eller måske en stille lykke sammen med elskede, sammen med børn.

Vi gjorde det så godt, vi kunne. Det var dem, der kom til at betale prisen.

»Hvis alt du gav foruden livet...

så vid, at du har intet givet.«

Sådan har en stor norsk digter sagt det. Men det passer ikke. Tusinde andre end de døde har lidt og betalt.

Millioner verden over standsede nazismens barbari. Og et udtværet Danmark løftede sit hoved. Til nytte for vort land - vi vandt vor plads i frihedens hær, vor

plads som en af de allierede. Men vigtigere endnu: Vi vandt vor selvrespekt. At vi ikke bare lod andre bløde i den kamp, som også var vores kamp.

Det blev et betydningsfuldt indslag for Danmark i storpolitik. Det ved jeg fra dem, som forhandlede for os i San Francisco 1945.

Men for os, der kendte dem, der døde - for os var det venner, slægtninge, som vi så op til, beundrede.

»De skal ikke blive glemt«, blev der sagt. Det er derfor, vi i aften står her på dette sted.

Vi gjorde i beskedenhed vores pligt. De, der ligger vores betalte prisen, også for os. Derfor: Ære være deres minde!

Fællessange, korsange og orkesterindslag

Aftenens program vekslede mellem fællessange, korsange ved Zahles skoles kor, dirigent Minna Hess Thyssen, og orkesterindslag.

Og så begyndte lysene fra gravene at gøre sig mere gældende. Der var 700 - de brændte vel ca. 3 timer, inden de brændte ud.

Sådan set er Mindelunden allersmukkest, når vi går derfra, for da slår lysene igennem, men af praktiske hensyn tør arrangørerne ikke henlægge samværret til senere på aftenen. Mange ville da være utrygge ved at færdes på pladsen og ved tilkørselsvejene.

Frøland, Hjemmeværnet

Æresgæster

Efter højtideligheden ved monumentet samledes 48 af mødedeltagerne i restaurant Chasseur til en times samvær. Her var departementschef Finn Nielsen og USA ambassadør Elson hædersgæsterne.

Skønmæssigt var vi i år omkring 12.000 ved monumentet.

Mindelunden i Ryvangen

*er indviet den 29. august 1945
Den 4. maj 1946
tændte vi for første gang
levende lys på alle gravene
og ved alle mindeplader,
og vi har fortsat siden.*

K.H. betaler

Vi - det er Kammeraternes Hjælpefond, der gennem årene har afholdt stævneudgifter. Nævnes kan således: Trykning af programmet og indkøb af de 300 buketter.

F-k

4. maj: Til højre: Departementschef Finn Nielsen, Kbh. Til venstre: Red. Johs. Fosmark, Silkeborg.

Tak for minde- højtideligheden

Kære Johannes Fosmark

Jeg kan ikke lade være med at skrive tak for endnu en meget smuk aften i Mindelunden.

Min nu afdøde mand sad et år og en dag og kom ud sammen med mange kammerater ved befrielsen. Der er jo ikke så mange tilbage af os lidt »ældre«.

Jeg cykler hvert år fra Christianshavn til Mindelunden, hvor højtideligheden er så smuk. Hvor er det dejligt med fællessangen (som blev stærkt pointeret).

Når jeg så cykler hjem for at tænde mine lys, nyder jeg turen, hvor jeg ser, at der endnu er mange, der tænder lys. Mine børn og børnebørn tænder også altid lys, og har altid været interesseret i frihedsbevægelsen.

Endnu en gang en stor tak med håb om at vi må få mange gode stunder endnu.

De venligste hilsener fra
Vivi Heine Jensen
Strandgade 43, lejl.31
1401 København K

4. maj

*Jeg tænder et lys
for at huske en tid
hvor mørke og frygt
gjorde timerne lange*

*Jeg tænder et lys
for at huske de billeder
der viste et land
fuld af smerte og sorg*

*Jeg tænder et lys
for at huske de ord
de gamle har sagt
om sandhed og løgn*

*Jeg tænder et lys
for at huske en tid
hvor folket var samlet
og kampen var fælles*

*Jeg tænder et lys
for de som faldt
i kampen for frihed
i kampen for fred*

*Jeg tænder et lys
og mærker dets varme
jeg ved det er vigtigt
at minder kan skræmme*

*Jeg tænder et lys
for et liv uden krig
for frihed og lighed
og kærlighed*

Susanne Armand, 16 år

TANKER I MINDELUNDEN IRYVANGEN

BESYNDERLIGT AT BEVOKSNINGERNE
VED DISSE GRAVE
VED DISSE DYSTRE PÆLE
IKKE ER RØDE
RØDE AF DEN BLOD
DER ER UDGYDT

SORTE KUNNE BEVOKSNINGERNE OGSÅ VÆRE
AF AL DEN SORG
DENNE MINDELUND RUMMER
DISSE SKÆBNER HAR SPREDT

BEVOKSNINGERNE KUNNE VÆRE GÅET TIL
KVALT AF ALLE DE SALTE TÅRER
DER ER FÆLDET

MEN HER ER GRØNT
HÅBETS FARVE
HERSKER HER
GRØNT SOM HER SKAL VÆRE

TRODSIGE GRØNNE HÅB
TRO
FØLTE DISSE STOUTE MÆND
FÆDRE OG SØNNER

ET KNUGENDE GREB SKULLE BRYDES
OND MAGT SKULLE BORTELIMINERES
DANSKERE VÆRE FRIE

Egon Nielsen
sygepasser, Desauer Ufer
(Neuengamme)

Runde dage

Ved
P. Feddersen,
Lundeborg
5874 Hesselager,
tlf. 62-25 14 77

Forsinkede fødselsdagshilsener:

Kurt Christiansen, Årebovej 6, 9632 Mølstrup. (Neuengamme 60.779 + Alt Garge). 70 år den 12. maj.

Anker Præst, Peter Ipsensvej 18, 3700 Rønne. 85 år den 15. maj.

Rich. Tue Andersen, Randersvej 75, 1.sal, 8200 Århus N. 80 år den 6. juni.

Thomas Holstfeldt, Vestbanevej 5, 1.sal tv., 2500 Valby. 75 år den 4. juni.

Børge Hansen, Steinsgade 12, 5000 Odense C. (Neuengamme 57.059). 80 år den 17. juni.

K. E. Skovfoged, J. Sørensensvej 10, 7100 Vejle. (Neuengamme 68.026). 80 år den 2. juli.

Oskar Isaksen, Rosenvænget 43, 9300 Sæby. 80 år den 3. juli.

Vagn Kondrup, Østre Allé 81, 9000 Aalborg. 70 år den 3. juli.

Preben J. Feddersen, Caroline-Amalievej 11, 5874 Hesselager. (Sachsenhausen 115.372). 75 år den 6. juli.

Poul Larsen, Tjørnehaven 57, 5240 Odense NØ. (Stuffhof). 75 år den 4. juli.

Erik Preben Tanne, Farum Stationsvej 29, 1.th., 3520 Farum. (Neuengamme 54.555). 70 år den 7. juli.

Carl Otto Larsen, Lærkevej 6, 6440 Augustenborg. 75 år den 8. juli.

Gudmund Funding, Hoststrupshave 5, 6., 2000 Frederiksberg. Æresmedlem af Buchenwald-klubben. 90 år den 9. juli.

Verner Ørum, Hammershusvej 76, 8210 Århus V. 75 år den 11. juli.

Jens Chr. Ishøj, Rønnebærvej 11, Holsted, 8900 Randers. 75 år den 12. juli.

Asbjørn Haugau, Bjørn Bjørnssonsgade 21, lejl. 1203, 3044 Drammen, Norge. 80 år den 14. juli.

S. P. Frederiksen, Skolegade 6, 4100 Ringsted. (Buchenwald). 80 år den 15. juli.

Else Vika W. Pedersen, Lundbjerggårdsvej 228, 2740 Skovlunde. 75 år den 16. juli.

Inge Nielsen, Honorevej 4, 7000 Fredericia. 75 år den 16. juli.

Fritz Nielsen, Karrebæksvej 88, 4700 Næstved. 85 år den 17. juli.

Emil Jensen, Lillevej 5, 8260 Viby J. 75 år den 18. juli.

Erik Gustafson, Hagavej 30, 2., 2860 Søborg. (Buchenwald). 80 år den 18. juli.

Poul Aasvang, Frederikkevej 7, 3050 Humlebæk. (Neuengamme 52.426). 75 år den 19. juli.

Leo Henschel Hansen, Dr. Margrethesvej 1, 1., 4500 Nykøbing S. (Buchenwald). 75 år den 19. juli.

Frank Blicher Hansen, Dag-næsallé 90, 8700 Horsens. 85 år den 21. juli.

Senius Nielsen, Peder Lykkesvej 85, 8., 2300 København S. 70 år den 22. juli.

Holger Juel Jensen, Kastrupvej 253, 1.tv., 2770 Kastrup. (Buchenwald). 80 år den 24. juli.

Børge Sørensen, Bernadottegården, 4000 Roskilde. (Stutthof). 80 år den 25. juli.

Poul Nielsen, Jonatanvænget 12, 5270 Odense SV. (Sachsenhausen 73.093). 75 år den 25. juli.

Inge Kornum, Engvej 19, 9400 Nørresundby. 70 år den 27. juli.

Anna Jensen, Trællebjergrvej 35, 5280 Fraugde Kærby. 70 år den 27. juli.

Gerhard Hoppe, Sandbankevej 37, 5550 Langeskov. 75 år den 30. juli.

Niels Dinesen, Norupvej 51, 8970 Havndal. 80 år den 1. august.

Georg Schlätzer, Hvedemarken 77, 6000 Kolding. 70 år den 1. august.

Bjarne Christensen, Ryslingeparken 52, 8270 Højbjerg. (Dachau 141.567). 75 år den 1. august.

Svend Aa. Hansen, Saltværksvej 61 E, 2770 Kastrup. 75 år den 2. august.

Chr. Kappel Petersen, Svendsgade 20, 7100 Vejle. 75 år den 2. august.

Edel Larsen, Blichersvej 105, st.tv., 3000 Helsingør. 75 år den 3. august.

Lech Stanislawski, Gadekærvej 24, IV tv., 2500 Valby. 70 år den 5. august.

Aksel C. Jørgensen, Duebrødrevvej 14, 9000 Aalborg. (Neuengamme 50.374). 75 år den 7. august.

Svend Erik Jensen, Svinget 9, 8382 Hinnerup. 75 år den 7. august.

Holger B. Riise, Sorvabgårdsvej 1, 8961 Allingårbro. (Buchenwald). 75 år den 7. august.

Erik Nørgaard Andersen, Østre Allé 16, 9000 Aalborg. 70 år den 9. august.

Alfred Berthelsen, C. F. Jessensvej 1, st.tv., 8200 Århus N. (Neuengamme 50.494). 80 år den 10. august.

Jarl Ryborg, Embrupvænge 110, 2100 København Ø. (Buchenwald). 75 år den 10. august.

Poul Rahbek Hansen, Toldbodvej 28, 7000 Fredericia. 75 år den 13. august.

Mogens Lusty, Degnemose Allé 63, 2700 Brønshøj. (Buchenwald). 75 år den 15. august.

Lars Onsberg, Vodroffs Tværvej 5 E, 3., 1909 Frederiksberg. (Buchenwald). 75 år den 17. august.

Minna Rouchmann, Peter Bangsvej 107, 2., 2000 Frederiksberg. (Theresienstadt). 75 år den 17. august.

Erik Holm, Clementsvej 17, 9000 Aalborg. 75 år den 19. august.

Brian Olesen, 38 Austral Ave, Beecroft 2119, NSW Australia. (Dachau 141.704). 70 år den 19. august.

Asta Christensen, Gerdavej 16, 9000 Aalborg. 70 år den 20. august.

Edith Jensen, Hammershusvej 49, 1., 8210 Århus V. 70 år den 22. august.

Jørgen Kieler, Rungstedvej 107, 2960 Rungsted Kyst. (Neuengamme 50.379). 75 år den 23. august.

Aase Pedersen, P. Freuchensvej 12, 9210 Aalborg SØ. 65 år den 24. august.

Øjvind Vemmerlund, Bymarken 1, 7330 Brande. (Buchenwald). 75 år den 25. august.

Hartvig Andersen, Grønnengen 13, 8320 Hørning. 70 år den 26. august.

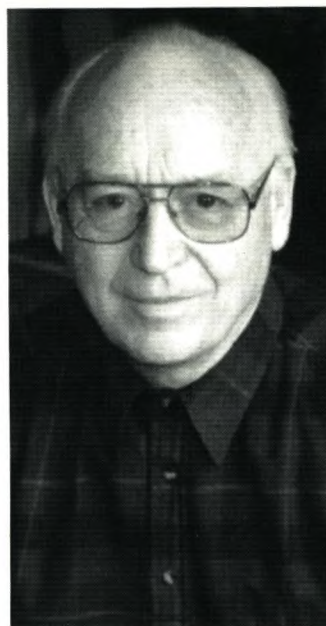
Simon Direktor, Vedersøvej 25, 2610 Rødovre. (Theresienstadt). 75 år den 27. august.

Ejler Mortensen, Nørregade 6, 6440 Augustenborg. 80 år den 28. august.

Viktor Johansen, Sandager Allé 7, 8300 Odder. 80 år den 30. august.

- Penges evne til at gøre mennesker lykkelige er utroligt overvurderet.

(Claus Meyer Nielsen, tvok, til B.T.).

Preben Feddersen

Rund dag på Fyn

Medlem af bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpesfond og medlem af forretningsudvalget, overlærer Preben Feddersen, Lundeborg/Hesselager på Fyn, fylder 75 år den 6. juli.

Han indtrådte i KH's bestyrelse i 1976 og afløste senere F-k som den, der fordeler pladserne på feriehuset på Kegnæs.

Under besættelsen gjorde han tjeneste ved kystpolitiet ved Helsingør, også i oktoberdagene, da de mange danske jøder blev hjulpet over Sundet til Sverige.

Den 30. juni 1944 blev han ført til Shellhuset. Derfra gik turen til tugthuset Dreiberg-Bützow - og så til koncentrationslejren Sachsenhausen ved Berlin.

Han oplevede den 4. maj på Fyn. I maj 1945 gjorde han tjeneste ved kriminalpolitiet, indtil sagerne fra besættelsestiden var politimæssigt behandlet. Derefter gennemgik han en læreruddannelse, og han virkede i mange år som lærer og bibliotekar ved Sct. Michaels skole i Ore. Da hans egen skole i Lundeborg blev nedlagt på grund af skolesammenlægninger, købte han skolebygningerne, hvor han foruden egen bolig også har hjemmевærnsgråd.

Det kan nævnes, at han har virket som spejderleder, først i Assens, hvor han var bankassistent, og senere i Helsingør.

Som bekendt redigerer han siden »Runde dage« i vort blad.

Han holder stadig foredrag om besættelsen, og han mestrer at få en samtale i gang i forbindelse med sit foredrag.

Her i januar og februar har han fortalt fem gange. Årligt bliver det til 12-14 gange.

Han fører besøgslisten meget grundigt. Det kan således nævnes, at KHs bestyrelse hvert år modtager en udførlig fortegnelse om belægningen og en begrundelse i hvert enkelt tilfælde.

Aksel Jørgensen 75 år

Mangeårigt medlem af Kammeraternes Hjælpesfonds bestyrelse, læge Aksel Jørgensen, Duebrødrevvej 14, Aalborg, fylder 75 år den 7. august.

Aksel Jørgensen blev student i 1938 og læge i 1951. Han har været kandidat i Holbæk. Derefter først egen praksis i Mariager og sidst i Aalborg.

Aksel Jørgensen havde under krigen studenterjob hos Simonsen & Weel, hvor han var kurer for cheferne. Fra 1942 aktiv modstandsmand i Studenternes Efterretnings-tjeneste. Under en razzia hos Simonsen & Weel brugte Aksel et legitimationskort med navnet Block.

Aksel arbejdede som modstandsmand med illegale blade, transport af jøder og senere også eftersøgte sabotører til Sverige i samarbejde med Ole Lippmann og Svend Truelens. Kørte i en lånt lægebil i 1944 rundt på Sjælland og Lolland for at samle penge ind hos forskellige godsejere til S.E.

Mærkeligt nok blev bilen ikke stoppet, den havde jo københavnske nummerplader på.

I forsommeren 1944 skulle Aksel til et møde i Linnégade. Desværre glemte han at se efter en potteplantes placering i lejlighedens vindue og gik derfor lige i armene på Gestapo.

Aksel blev »kun« sigtet for bladarbejdet. Landede en tid i Horserød, derefter Frøslev og den 15. september videre til Neuengamme, hvorfra turen gik videre til Porta

Aksel Jørgensen

Westphalica, hvor Aksel fik fangenummer 5.074.

I marts 1945 kom Aksel retur til Neuengamme, hvor han qua sine lægestudier fik job som sygepasser og var heldig at komme med en ambulance til Sverige.

A.W. og P.F.

Richard Tue Andersen er fyldt 80

Richard Tue Andersen, der runder 80 år den 6. juni, var en af initiativtagerne i 1960, da vor forening så dagens lys og kom dermed i bestyrelsen med det samme og har siddet der siden, først som næstformand, senere som formand og nu (efter eget ønske) som menigt medlem.

Richard Tue Andersen er medlem af hovedbestyrelsen og besidder posten som kasserer, og nu er denne arbejdsbi også kasserer for Landsforeningens »sommerslot« på Anholt!

Af en eller anden - for mig - uforklarlig grund, var mærkedagen udeladt i vort blads sidste udgave.

Svar: Foreningens formand bærer det fulde ansvar for, at »dagen« huskes. Redaktøren for rubrikken »Runde dage« har intet ansvar i denne henseende. F-k.

Alfred Berthelsen runder de 80

Alfred Berthelsen, der runder 80 år den 10. august 1994, var i ikke mindre end 24 år vor forening en aldeles god og dygtig formand. Mange har i tidens løb haft meget at takke ham for - og så sandelig også gjort samme, selv det mindste positive »korn« skulle prøves, hvor man andetsteds mente, at sagen var lidt tynd, mangel engang i sådan et tilfælde pakkede han »rygsækken« og tog til hovedstaden for at påtale sagen, og fik dermed held til en genoptagelse af vedkommendes sag, hvilket ret ofte kunne ende ret så positivt, både for Alfred og så sandelig også for den, som sagen drejede sig om.

Alfred Berthelsen var næstformand i Landsforeningens hovedstyrelse og var medlem af lovudvalget, hvor hans store kendskab til love og paragraffer i rigt mål blev udnyttet til gavn for alle kammeraterne.

Ja, vi har i sandhed haft et dygtigt arbejdende lovudvalg, det skal de i hvert fald ikke have utak for!

Desværre måtte Alfreds uselviske virke brat slutte, men vi har ham endnu, og heldigvis med et godt humør!

I anledning af fødselsdagen afholder Alfred Berthelsen et åbent hus-arrangement i Boligforeningen Rytterparkens selskabslokale, C. F. Jessensvej 7, 8200 Århus N kl. 12.00.

Til Tue og Alfred Berthelsen:

Vi er glade for, at vi har jer som æresmedlemmer. Vi er taknemlige for jeres »dåd« igennem årene. Vi har meget at sige tak for.

Hjertelig til lykke.

P.f.v.

Wilfred Thomsen

Ejler Mortensen 80 år

Den tilsynsførende for KH's feriehjem på Kegnæs, Ejler Mortensen, fylder 80 år den 28. august. Han har igennem årene skabt respekt om sit arbejde ved at sørge for, at feriehjemmet altid er klar til

Ejler Mortensen

kammeraternes ankomst, og han sørger for vedligeholdelse af bygningen og dens inventar.

Ejler er iøvrigt den rette mand til dette arbejde, idet han er medlem af KH's bestyrelse, bor på Als, tidligere aktiv modstandsmand i Augustenborg og Sønderborg. Han har været arresteret af Gestapo i København, »siddet« på Shellhuset og i Vestre Fængsel.

Ejler er født og opvokset i Vordingborg, og som udlært baker aftjente han sin værnepligt i marinen bl.a. på Island. Senere blev han uddannet som plejer og ansat først på Oringe og senere på Augustenborg Sindssygehospital.

Da »postmester« A. O. Larsen i 1943 begyndte opbygning af modstandsgrupper i Augustenborg, var Ejler een af de første, der sagde ja, og han fortsatte indtil organisationens optrævelse i efteråret 1944, hvor det lykkedes ham at undslippe til København, hvor han fik arbejde ved bladet »Nordisk Front«, og hvor han blev arresteret og ført til Shellhuset, hvorfra han blev ført til Vestre Fængsel dagen før bombardementet, der fandt sted den 21. marts.

Han kom fri 5. maj og gendtrådte i modstandsarbejdet ved vagtkompagniet i Sønderborg.

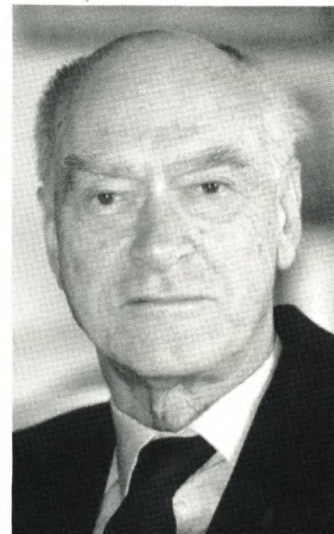
I oktober 1945 blev han ansat ved fængselsvæsenet i Herstedvester, hvor han senere blev overbetjent og leder af afdelingen for syge og for isolerede.

Han blev pensioneret i 1974 og har udover tilsynet med fe-

riehjemmet været aktiv i en gruppe, der har indsamlet et stort arkivmateriale og mange båndoptagelser fra interviewene med tidligere modstandsfolk fra den ønderjyske del af modstandsbevægelsen. Dette materiale opbevares nu på museet på Sønderborg Slot.

Ejler Mortensen er bortrejst på selve dagen, der tilbringes et sted i landet hos familie.

Mogens Dyre

Niels A. Eigenbroth

Niels A. Eigenbroth, 75 år

Niels A. Eigenbroth, fylder 75 år den 30. juli.

Niels A. Eigenbroth er født i Nibe og fik sin journalistuddannelse på Aalborg Amtstidende, hvor han også var ansat, da han under besættelsen engagerede sig i modstandskampen.

Han blev knyttet til Toldstrups stab og medvirkede ved våbenmodtagelser i det nordjyske, ligesom han også fungerede som instruktør for nyoprettede grupper. I 1944 måtte han forlade Amtstidendes kontor ad en bagdør, mens Gestapo i forkontoret arresterede en kollega. Han fortsatte sit virke »under jorden«, dels i Aalborg, hvor han bl.a. optrådte forklædt som diakonisse, dels på skiftende adresser i Salling, Hadsund, Nibe m.m. I februar 1945 blev han under jorden gift med Karen (d. 1984) med Toldstrup og Frits Vang som vid-

ner og med kodet lykønskning fra chefen for SOE, Commander Hollingworth. Den 20. april 1945 blev han arresteret af Gestapo og undergivet skarpt forhør. Fra sin celle i Kong Hans Gades arrest i Aalborg hørte han jubelen i gaderne den 4. maj - men natten til den 5. maj blev han og to medfanger taget med nordpå som Gestapogidsler. Han undslap mirakuløst og kunne vende uskadt, omend medtaget, hjem til Aalborg, hvor han engagerede sig i efterkrigstidens mange opgaver for modstandsbevægelsen, i Hjemmeværnet og Atlantsammenslutningen.

I 1945 blev han ansat på Jyllands-Posten, hvis redaktør for det nordjyske område han var fra 1948 til 1985. Da 4. Maj kollegiet i Aalborg blev indviet i 1949, blev han og Karen Eigenbroth dets første eforpar, et hverv de varetog i godt 30 år.

Besættelsestiden har på mange områder præget Eig's virke. I perioden 1976-92 var han formand for Kollegierådet, sammenslutningen af de ni 4. Maj kollegier, og han er stadig medlem af kollegierådet som repræsentant for Frihedsfonden, i hvis forretningsudvalg han har sæde, og han er medlem af Frihedskampens Veteraners præsidium.

Taknemmelighed mod USA, som bistod bl.a. danske modstandsfolks kamp mod nazismen, førte Eig ind i arbejdet for Rebild-Selskabet, bl.a. som generalsekretær 1985-88.

Vi lykønsker med dagen. Eigenbroth har gennem en årække forsynet vort blad med en række indlæg, der alle har været med til at gøre bladet vægtigt og aktuelt.

F-k.

Den som ikke vil dige, må vige

Den 5.5.1994 kl. 20.00 i TV 2: »Den sidste rejse«

(F.v.) Henning, Niels, Karl, Niels Chr. og Hans havnede alle i Hitlers KZ-lejre. De fem kammerater fra dengang genser nu 50-år senere de steder, hvor de gennemgik krigens rædsler.

FORENINGERNE

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Vellykket årsmøde på Als

Kammeraternes Hjælpefond afholdt årsmøde i week-end'en 9.-10. april i Sønderborg. Mødestedet var i år det moderne vandrerhjem og kursuscenter. Lokalerne var velegnede.

Formanden, kontorchef, cand.jur. Hans Andersen åbnede mødet med et velkommen til alle fremmødte.

Næstformanden, civilingeniør Mogens Dyre oplyste, at fem meldte afbud på grund af sygdom. De havde alle fremsendt hilsener med ønsket om et godt årsmøde.

Formanden mindedes et mangeårigt medlem, oberst Kjeldsen, der efter flere års sygdom var afgået ved døden.

Formanden oplyste, at fondens væsentligste indsats i det forløbne år havde været udarbejdelsen og udgivelsen af den ajourførte udgave af bogen »Mindelunden i Ryvangen«.

Fosmark oplyste, at årets taler 1994 bliver fhv. minister

Frode Jakobsen. Traditionen tro møder Sjællandske Livsregiments Musikkorps, og Minna Hess Thaysen, gift med professor Jørn Hess Thaysen, tidligere Dachau KZ-lejr. Ingeniør Bentzen møder med højttaleranlægget.

Efter højtideligheden ved monumentet samles arrangører og medvirkende til kammeratligt samvær i restaurant Chausseur i nærheden af Mindelunden.

Bestyrelsesmedlem Ejler Mortensen, Augustenborg, der udfører tilsynet med feriehome på Kegnæs, aflagde beretning.

Han omtalte det fordelagtige arrangement, vi havde fået med Sydals Kommune vedrørende hovedrengøring, græsslåning og klipping af hække.

Bestyrelsen godkendte forslag om anskaffelse af et tæppe til forstuen samt dørmatte. Dertil kommer maling af vinduer.

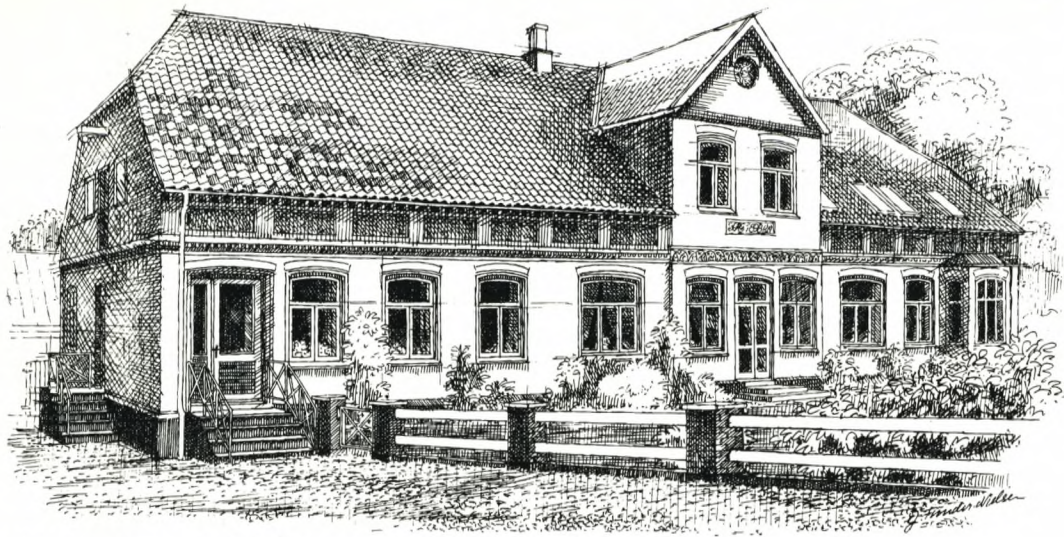
Man vedtog at lade plante bambushegn til naboen.

Overlærer Preben Feddersen, Lundeborg, aflagde beretning om belægnings på feriehome, sådan som gengivet i vort blad side 35 (bladet for april 1994).

Om regnskabet for bladet fortalte formanden. Regnskabet blev godkendt. Man udtrykte glæde over, at man har modtaget en gave fra A.P. Møllers fond. Bladet for december var planlagt til 20 sider. Men på grund af gaven til bladet blev bladet på 24 sider.

Vort blad har ikke censur - men en linje

Fosmark omtalte en række artikler, der tydeligt angav, at bladet har en linje, der fremgår af bladoverenskomsten om bladfællesskab mellem foreningerne og KH. Han fik fuld tilslutning hertil.

Mads Clausens fødegård nu museum for Danfoss.

Fondens kasserer, Povl Brandt fremlagde det reviderede regnskab, som godkendtes. Det samme skete for budgettet for næste år.

Formanden oplyste, at det ved et tidligere møde var blevet besluttet, at når to medlemmer var afgået, kunne der indvælget et nyt medlem helst af en yngre årgang.

Formanden udtrykte ønsket om, at KH kunne være med i et koordinerende udvalg vedrørende 50-års dagen for den 4. maj 1945.

Et sådant udvalg forventes nedsat af statsministeriet ansløgt med 29. august-arrangementet 1993.

Forretningsudvalget blev bemyndiget til at føre de nødvendige forhandlinger samt arrangere KHs deltagelse.

Valgene

Forretningsudvalget blev genvalgt (opføres på bladets side 2).

Til bestyrelsen nyvalgtes murermester Erik Hauberg. Han er søn af sparekassedirektør Hauberg. Der var genvalg til

- 4. maj-udvalget
- Bladudvalget
- Kegnæsudvalget

Næste årsmøde holdes på Fyn

Samme dag holdt forretningsudvalget møde i feriehuset på Kegnæs.

Mødet i 1995 finder sted i dagene 19.-21. maj på »Vejstruplund« i Gudme på Sydøstfyn.

Om aftenen fortalte mu-

seumsdirektøren ved middagen.

Dagen efter aflagde årsmødedeltagerne besøg på Danfoss. Man samlede sig i år om at studere Mads Clausens fødegård, der nu er indrettet som museum.

Som en pudsighed kan nævnes, at foreviseren bl.a. fortalte: Da Mads Clausen kom til verden, var han ikke

velkommen i familien. Han havde allerede en storebror, og efter sønderjysk praksis skulle han så arve gården. Mads fik derfor lov til at leve med langt hår, og på førstesalen er der et situationsfoto, hvor man ser Mads med lange slangekrøller. Dem beholdt han en del år.

Museet er allerede en seværdighed. *F-k*

Ring på

Huset, hvor Frihedsfonden bor til leje, har besluttet, at alle yderdøre aflåses. For at komme i kontakt med fonden, skal man ringe på dørtelefonen og meddele, at man har ærinde i fonden, hvorefter Arbejdsskadestyrelsens reception vil åbne døren.

Frihedsfonden fortsætter indtil videre med at holde lukket for ekspedition mandage og fredage.

Venlig hilsen
FRIHEDSFONDEN

**Den som leder
efter bekymringer,
finder dem
som regel.**

Indbydelse til 9. august 1994:

50 året for drabet på de 11 frihedskæmpere ved Rorup.

Kl. 18.00-ca. 23.00

Det er i år 50 år siden, 11 unge mænd blev skudt ned bagfra af den tyske besættelsesmagt på en mark ved landsbyen Rorup. Ingen af dem var fra egnen, men egnen glemte ikke denne frygtelige begivenhed.

I 1946 rejstes den smukke mindesten med deres navne, og lige siden er man hver eneste 9. august samledes for at mindes dette. Det gør vi også i år, hvor det er 50 år siden. Vi håber, at alle de mange, der trofast er mødt op år efter år, vil synes om den 50 års dag, vi har planlagt.

Aftenens forløb

Kl. 18.00 Gudstjeneste i Rorup kirke, derefter kl. 19.00 mindehøjtidelighed ved stenen, og derefter spisning og samvær på Osted friskole.

Buskørsel, af hensyn til gangbesværede, kører to busser til kirken, stenen og til skolen.

Busserne afgår kl. 17.30 fra Osted friskoles parkeringsplads.

Kl. 18.00 Gudstjeneste i Rorup kirke ved biskop Vincent Lind, Odense. I den lille kirke er der kun ca. 90 siddepladser ialt. Derfor er der IKKE plads til kørestole eller faner!

Kl. 18.30 Fakkeltog fra kirken til stenen, ved spejderne fra Lejre. Busserne kører til stenen.

Kl. 18.45 Faner møder ved stenen.

Kl. 19.00 Helmuth Barner taler ved stenen.

Kl. 19.30 Til Osted friskole. Busserne kører. Ved indgangen betales 20,- kr.

Spisning. Kun drikkevarer skal man selv betale.

Tale: tidl. amtsborgmester Ib Vindelev, Roskilde, taler. Derefter er ordet frit.

Afslutning.

Tilmelding

Det er nødvendigt at tilmelde sig på forhånd af hensyn til spisningen. Sidste frist for tilmelding er den 26. juli, og man kan tilmelde sig om formiddagen hos:

John Nielsen, tlf. 42 40 50 87
Solveig Skjøtt, tlf. 42 48 56 74
Arne Lindegaard Olsen, tlf. 53 61 22 10
Hanne Drejer, tlf. 42 39 71 37.

Nærmere oplysninger om de planlagte arrangementer vil fremkomme i dette blads augustnummer såvel som i politiets blad og - forhåbentlig - også i dagspressen.

50 års dagen for den tyske aktion mod politiet

Forberedelserne til denne mindedag har stået på i længere tid, og såvel i København som andre steder i landet vil dagen blive markeret på forskellig vis.

I Dansk Politiforbunds lokaler på Alhambravej i København vil der omkring midten af august måned blive åbnet et midlertidigt kontor, der for så vidt angår arrangementerne i København vil tage sig af modtagelse af tilmeldinger, udsendelse af adgangskort m.v.

Nærmere oplysninger om de planlagte arrangementer vil fremkomme i dette blads augustnummer såvel som i politiets blade og - forhåbentlig - også i dagspressen.

ERHVERVSHÆMMEDE

Mødet på Frøbjerg Baunehøj den 4. maj kl. 16.00

Mødet var indkaldt af Marquard fra FV. og omhandlede det endnu ikke færdiggjorte monument.

Mødet var positivt, og da amtsrådsmedlem Abild fra Venstre var med, må vi nu se, hvad der sker.

Nyt møde på Frøbjerg Baunehøj er den 16. august 1994. Til den tid vil der ligge et færdigt referat og eventuelt en konklusion.

4. maj i »Huset«

4. maj festen i »Huset« var som sædvanlig en dejlig oplevelse, hvor vi spiste medbragte madkurve og fik en »lille en til halsen«. 47 mennesker deltog.

KC

Program for Frøslevlejrens Venners årsstævne den 13. og 14. august 1994

50-året for at Frøslev-
lejren blev taget i brug
som interneringslejr

Lørdag den 13. august:

- Kl. 09.00-13.00 Ankomst og indkvartering i Frøslevlejrens Kursuscenter
- Kl. 10.00-10.30 Koncert v/Hovedtårnet ved Slesvigske Fodregiments Musikkorps
- Kl. 10.30-11.00 Vandring mellem Tårn 3 og 4 med nedlægning af blomster ved Gendarmmuren og Prebens sten
- Kl. 11.00-11.45 Causeri ved journalist Carl Chr. Hinchely, Frederiksberg: »Dagbogsblade fra Hørsørød og Frøslevlejren« (K 5)
- Kl. 12.00-13.00 Frokost i restauranten
- Kl. 13.00-13.30 Koncert v/Hovedtårnet ved Padborg Jernbaneorkester
- Kl. 13.30-13.45 Velkomst ved formanden, oberst N. K. Nørsgaard
- Kl. 13.45-14.00 Tale ved Bøvs borgmester, Jens Aage Helmig
- Kl. 14.00-14.30 Kransenedlægning ved mindestenen midt i lejren. Mindeandagt ved provst Marlys A. Uhholt
- Kl. 14.30-15.30 Kaffebord i restauranten
- Kl. 15.30-17.00 Markering af 25-året for indvielsen af Frøslevlejrens Museum ved museumsinspektør Henrik Skov Kristensen
- Kl. 17.00-17.45 Tale ved kulturminister Jytte Hilden (K 5)
- Kl. 18.00-20.00 Middag i restauranten - kaffe og te
- Kl. ca. 20.00 Foredrag ved overlæge, dr.med. Jørgen Kieker, Rungsted: »Deportationen den 15. september 1944« (hvad udløste den, og hvad skete der senere?)

Søndag den 14. august

- Kl. 07.55-08.05 Flaghejsning
- Kl. 08.10-10.00 Morgenmad i restauranten - aflevering af nøgler
- Kl. 10.00-10.45 Foredrag ved digter og forfatter Iboja Wandall-Holm, København: »Et liv« (bl.a. Auschwitz) (K 5)
- Kl. 11.00-12.00 Folkedansere »Grænsekvadriellen« spiller og danser på plænen ved flagstangen
- Kl. 12.00-13.30 Frokost i restauranten - afrejse.

Karen Nymand Nielsen

Karen Nymand Nielsen

5. maj husket

5. maj blev som sædvanlig mindet i Ansgar anlæg ved monumentet, og som sidste år var der også repræsentanter fra forsvaret tilstede.

Herfra til Frøbjerg Baunehøj og videre til Geels kro, hvor vi efter de tre kransenedlægninger drak en kop kaffe, og fik følelserne på plads. Det er en god tradition.

»Åbent hus« i Frøslevlejren

Søndag den 1. maj var der »Åbent hus« i Frøslevlejren fra kl. 10-17. Anledningen var en markering af 50-året for lejrens ibrugtagning. Hele dagen var der koncerter med tre forskellige orkestre: Padborg Jernbaneorkester, Luftmelledistrikt Koldings Orkester og Beredskabs-Forbundets Tambourkorps.

Karen Nymand Nielsen

Mindehøj- tidelighed den 4. maj i Frøslevlejren

Traditionen to blev der også i år arrangeret 4. Maj-højtidelighed i Frøslevlejren. Aftenen blev indledt med en fin koncert med Padborg Jernbaneorkester ved Hovedtårnet midt i lejren. Omkring mindestenen stod fanebærere med 6 faner, og 40 unge mennesker fra FDF/FPF og Det danske Spejderkorps dannede en halvcirkel med tændte fakler bag fanerne.

Amtsborgmester Kresten Philipsen, der er formand for Den selvejende institution Frøslevlejren, bød velkommen, hvorefter der blev lagt blomster ved mindestenen. 10 buketter blev lagt, og der blev blæst »Last Post« for dem, der døde, for at vi kunne være frie i et frit Danmark.

Et talstækt publikum vandrede sammen med den fakkeltænde ungdom og fanebærerne hen mod flagstangen på appelpladsen, og her hørte vi frihedsbudskabet fra BBC den 4. maj 1945 klart og tydeligt ud over hele Frøslevlejren. Flaget blev hejst af to FN-soldater, og vi sang »Altid frejdig, når du går«. Der var også tændt levende lys i barakkernes vinduer, et flot syn og en smuk aften!

Den udendørs del af arrangementet afsluttedes med en meget smuk og fin mindeandagt ved provst Marlys A. Uhholt fra Bov Sogn. Vi sang »En lærke letted«.

Derefter var der sønderjysk kaffebord med masser af gode kager, musik og fællesang i Frøslevlejrens Kursuscenter. Et flot punktum på en højtidelig aften.

Der var fri entre i alle museer og udstillinger, og der var rundvisninger i lejrområdet med guider, der var bekendt med lejrens historie.

Selv om morgenstunden var meget kølig, blev det en flot dag, og der kom mange gæster i Frøslevlejren.

Mindedag i Hvidsten den 29. juni

Menighedsrådet, Gestapofangerne, Den Danske Brigade, Hjemmeværnet og borgerne i Purhus kommune arrangerer mindesamvær i anledning af 50-året for Hvidsten gruppens henrettelse.

Vi samles ved mindelunden kl. 19.00. Foreningerne møder op med faner, og der bliver kransenedlægninger.

Kl. 19.30 bliver der mindestjerner i Gassum kirke ved tidligere kz-fange biskop Vincent Lind, Odense.

Efter gudstjenesten bliver der mindesamvær på Hvidsten Kro, hvor der bliver serveret en lettere anretning (tilmelding til foreningerne).

Gestapofangerne lader en bus afgå fra Randers rutebil-

station kl. 18.15. Bussen vil være med hele aftenen, og den returnerer til rutebilstationen efter mindesamværet på Hvidsten Kro.

Tilmelding til bussen kan ske til Else Barner Andersen tlf. 86 41 56 75 og Einer Hulden tlf. 86 41 81 81 senest den 25. juni. Også ikke-medlemmer af Gestapofangerne er velkomne til at tage med bussen.

Vi forventer, at mange fangeforeninger deltager i denne mindedag. Vi vil gerne, om man vil tilmelde sig bestyrelsen i Gestapofangerne, Randers afd., hvor man også kan meddele, om man medbringer fane og krans.

F.G.R.

Landsstævne 1994

Landsstævnet finder sted i Aalborg-Rebild den 25.-26. juni 1994.

Stævnet er arrangeret af Randersafdelingen med indkvartering på »Scandic Hotel«, Hadsundvej 200, 9220 Aalborg Ø (telefon 98 15 45 00).

Til stævnet indbydes alle medlemmer af Landsforeningen Gestapofangerne, Jyllandskorpset og Buchenwald-klubben.

25. juni: Ved ankomst lørdag indkvartering/eftermiddagskaffe med brød. Bustur i området. Middag kl. 19.00. Underholdning af dansere fra Aalborg.

26. juni: 8.00-9.00 morgenkomplet. Derefter bustur til Rold, Rebild og Madumsø. Kransenedlægninger ved mindestenene. Frokost på »Rebildhus«, og bussen kører tilbage til hotellet.

F.G.R.

Generalforsamling

Traditionen tro mødtes vi kl. 14.00 ved mindestenen ved Klosterkirken i Horsens, hvor vi nedlagde vor krans. Peter Møller Madsen holdt en kort tale, og mindehøjtideligheden sluttede med »Altid frejdig«.

Generalforsamlingen blev afholdt 23/4 på vandrerhjemmet i Horsens. Formanden Peter Møller Madsen bød velkommen og glædede sig over det gode fremmøde.

Vi mindedes afdøde kammerater. Til dirigent blev valgt Ove Misfeldt, der konstaterede, at generalforsamlingen var lovlig indvarslet. Protokollen fra sidste møde blev oplæst og godkendt. Dirigenten gav derpå ordet til formanden, som aflagde beretning.

Vedr. hædersgaven - alle der er retslig anerkendt efter erstatningsloven § 1 a kan nu uanset invaliditetsgrad få tildelt hædersgave.

Arrangementet den 29. august var lidt af en skuffelse. Peter Møller Madsen advarede mod »Folkebevægelsen mod Nazisme«, idet en tidligere Schalburgmand sidder i F.M.N.s hovedbestyrelse. Det er jo ikke særlig betryggende, og Landsforeningen Gestapofangerne havde af samme grund meldt sig ud.

Der er stadig lidt uro omkring Bernadottegården vedrørende gamle og nye be-

stemmelser. Havde modtaget invitation til 17. maj fra formanden for Frihedsfonden Ole Lippmann, der gerne vil have en samtale med tidligere modstandsfolk.

Man er ved at planlægge 50-året for befrielsen, og flere udvalg er nedsat.

Der var bred enighed om, at vi holder vort møde som sædvanlig.

Kassereren C. A. Sørensen (Tütte) gennemgik det reviderede regnskab.

Beretning og regnskab blev enstemmigt godkendt. Valg af bestyrelse og festudvalg: Alle valg var genvalg.

Under eventuelt fortalte Tütte og Gunner Transel om turen til mindehøjtideligheden i Hannover-Stöcken den 7.-9. maj 1993. Det havde været en fin og mindeværdig tur (er tidligere omtalt i Pigtråd nr. 4 august 1993).

Dirigenten takkede for god ro og orden.

Næste årsmøde afholdes lørdag den 29. april 1995 på vandrerhjemmet i Horsens.

Dagen sluttede med spisning og hyggeligt samvær med vore damer.

sekr.

Sjællandsafdelingen

9. april 1994 kl. 11.55 samlede Sjællandsforeningens medlemmer m.fl. på Københavns Rådhus' trappe for at iagttage to minutters stilhed.

Derefter gik vi ind til monumentet i Rådhushallen, hvor Gunnar Dyrberg holdt en god tale vedrørende 9. april, hvorefter Sjællandsafdelingens krans blev lagt ved monumentet.

Der var mødt mange op. Vi skiltes ved rådhuset, der var intet arrangement bagefter, da det var på en lørdag.

Bestyrelserne

HORSERØD-FORENINGEN, STUTTHOF-FORENINGEN

Udflugt til Horserød

Onsdag den 22. juni arrangerer Horserød-Foreningen, Stutthof-Foreningen og De Spaniensfrivillige den årlige udflugt til Horserød i Nordsjælland. Igen i år får vi tilslutning af veteranerne i Hobbyklubben af 1965.

På denne 53-års mindedag for de første omfattende arrestationer under den tyske besættelse lægger vi blomster ved »Håbets Port«, mindes-

mærket, som er skabt af Horserød-fangen Per Ulrich. Kl. 12.00 indledes med tale af en gammel Horserød-fange. Derefter kører vi til Edel Larsens kolonihave, Pindemosen 137, og vi spiser den medbragte madkurv i Damgården på Løvdalsvej.

For kammerater, der ikke kører selv, er der afgang fra Københavns Hovedbanegård til Helsingør kl. 10.25. Herfra

kører bus 347 til Horserød kl. 11.24.

Tilmelding til arrangementet bedes ske til Edel Larsen senest den 15. juni, tlf. 42 22 11 93 mellem kl. 16.00-19.00.

Nu er bøgehækken grøn omkring monumentet, der er yderligere planeret og opsat en bænk. På gensyn i Horserød.

Generalforsamling med formandsvalg

Tirsdag den 19. april 1994 kl. 13.00 afholdt Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme sin ordinære generalforsamling i Jord- og Betonarbejdernes mødelokale i Kompagnistræde i København.

Mange havde givet møde, og foreningen bød til indledning på håndmadder med tilbehør.

Efter spisningen indledte den konstituerede formand Helge Hansen mødet. Han takkede for det store fremmøde og oplyste, at han den 5. september 1993 havde modtaget et brev fra den daværende formand Hans Bøjlund, Kolding, der meddelte, at han med øjeblikkelig varsel trak sig som formand på grund af svigtende helbred. Helge havde derfor fungeret

som konstitueret formand indtil i dag.

Helge Hansen indledte derefter generalforsamlingen med at bede forsamlingen om at mindes de kammerater, der var gået bort i det forløbne år. Forsamlingen mindedes stående de mange kammerater.

Man gik derefter over til de egentlige handlinger og valgte Jakob Jensen som dirigent. Jakob takkede for valget og kunne konstatere, at generalforsamlingen var lovlig indkaldt.

Et år med mange aktiviteter

Jakob gav derefter ordet til formanden for beretning. Helge Hansen udtalte, at det havde været et år med mange aktiviteter i de forskellige foreninger. For Neuengammeforeningen havde det også været et aktivt år.

I dagene 9. til 11. august 1993 var den årlige pilgrimsfærd til de tidligere lejre i Tyskland blevet gennemført med højtideligheder og kransedlægninger i Husum, ved monumentet for ofrene fra Cap Arcona ved Neustadt, Bergen-Belsen og med afslutning i Neuengamme.

Trods den triste meddelelse om Ove Laursens død, som man erfarede ved færdens start fra Frøslev-lejren, blev pilgrimsfærd gennemført.

Hele landet blev husket

I forbindelse med 50 år jubilæet for begivenhederne den 29. august 1993, fordelte bestyrelsen sig over hele landet i dagene 28. og 29. august, således at der lagdes krans på følgende steder:

Mindelunden i Ryvangen - Monumentet ved Helligåndskirken - Horserød Lejren - Rorup Stenen - Københavns Rådhus - Holger Gromes grav - Frøbjerg Bauehøj på Fyn - Frøslev Lejren - Ved klokkestabelen på Skamlingsbanken - Staldgården i Kolding - Mindesmærket ved Klosterkirken i Horsens - Ib Lærches grav i Horsens -

Mindeparkerne i Århus og Aalborg - Aage Andersens grav i Sdr. Tranders ved Aalborg samt ved Mosaik kirkegård ved monumentet for de omkomne i Theresienstadt.

Ialt 30 krans

Desuden var der forud bl.a. på Pilgrimsfærdens lagt krans på mindstederne i Pelzerhagen - Neuengamme - Bergen Belsen - Versen - Husum og Alt Garge. Alle steder bar kransene bånd i frihedens farver med datoen 29. august 1943-1993. Det var ialt 30 krans.

Neuengammeforeningen var iøvrigt den eneste forening med et så omfattende program, så tilskuddet fra 29. august fonden kom således godt tilpas.

I dagene fra den 25. til den 29. oktober 1993 gennemførtes et landsmøde i Esbjerg med et omfattende program. Trods en for ringe tilslutning fra medlemmernes side, blev turen gennemført, og det viste sig at blive alle tiders tur. Festudvalget har fået mange blomster for den. Flere medlemmer, også af dem, der ikke var med, har spurgt om foreningen ikke kunne gentage turen.

84 til nytårsfest

Den årlige nytårsfest blev i år holdt på Bernadottegården i Roskilde den 22. januar 1994. I festen deltog 84 af vore medlemmer, deriblandt to af de svenske chauffører. Vi havde en god fest, og det er vort indtryk, at alle var tilfredse. Ved den lejlighed skænkede foreningen et fanemærke til Bernadottegårdens fane, og vi donerede et beløb til et værelse på gården.

Den 4. marts 1994 deltog formanden i et møde i Folketinget med folketingsmand Hans Jørgen Jensen samt forskellige personer fra AOF. Mødet drejede sig om projektet »Mennesket i Neuengamme og oversættelse af Curio-Haus-Processen« (Processen mod krigsforbryderne fra

Neuengamme). Arbejdet var nu så langt fremme, at projektet nærmer sig sin færdiggørelse.

Endelig omtalte formanden den diskussion, der har været med Morten Ruge og foreningen, hvor Ruge i et indlæg i Pigtråd/Gestapofangen nr. 6/1993 havde skrevet, at bestyrelsen i Neuengamme-foreningen vildledte medlemmerne. Helge Hansen redegjorde for den første korrespondance og sluttede med at udtale: - Vi skylder Morten Ruge vor uforbeholdne undskyldning - samt at vi beklager den uheldige afstemning på generalforsamlingen den 22. april 1992.

Beretningen blev enstemmigt vedtaget uden diskussion.

Mange havde frivilligt betalt et øget årskontingent

Foreningens kasserer Birgit Lærche aflagde derefter regnskab for perioden, der viste et mindre underskud. Kassereren takkede de mange medlemmer, der havde ydet et større beløb end kontingentet. Regnskabet blev enstemmigt vedtaget. Dog bemærkede Jørgen H. Barfod, at han fandt det urimeligt, at foreningen havde udgifter til et arkivlokale. Barfod udtalte, at man kunne deponere arkivmateriale uden udgift på Frihedsmuseet.

Der forelå et forslag fra Dagmar og Willy Mørk Jensen, der anbefalede, at man stemte på Helge Hansen som formand.

Man gik derefter over til valg. Der skulle vælges en ny formand, og Helge Hansen, Ugerløse, blev valgt uden modkandidat med akklamation.

På valg til bestyrelsen var Jakob Jensen, Cornelius Olsen og Niels Otto Køster. De blev valgt. Og til suppleanter valgtes Carl Heisel og Bent Mouritzen.

Som fanebærer valgtes Carl Heisel. Til revisorer valgtes Erik Eilers og Knud Lyng.

Planlagt pilgrimsfærd fra 12. september

Om det fremtidige arbejde udtalte formanden, at den år-

Bogen:

Mindelunden i Ryvangen

kan nu købes i kontoret ved indgangen til Mindelunden i Ryvangen

Den indeholder navne og data på alle, der hviler her eller er husket ved mindeplade.

Ajourført udgave

Bogen fortæller i ord og billeder, hvad der er sket i Mindelunden fra 1945 og til i dag.

Bogen koster kr. 50.-

Udgiver:
**Kammeraternes
Hjælpefond**

lige pilgrimsfærd til lejrene i Tyskland ville blive foretaget i dagene fra den 12. september 1994. Færden vil blive på 5 dage. Men programmet er ikke endelig fastlagt. Helge udtalte, at når vi nu snakker pilgrimsfærd, så planlægger man næste år, som jo er 50 året, at pilgrimsfærden skal gå til Meppen, Versen og Dalum, som den oprindeligt startede med. Helge mente, at det nok blev den sidste tur, som foreningen lægger navn til.

Hjemmeværnet besøger Neuengammelejren

De Københavnske Hjemmeværns-kompagnier planlægger en tur til Neuengamme til efteråret og havde i den forbindelse anmodet Helge om at fortælle om hans modstandsarbejde og om opholdet i Neuengamme samt at vise en video om lejren. Dette ville finde sted den 17. maj.

Bestyrelsen havde i lighed med, hvad der var sket på Bernadottegården i Roskilde besluttet at donere også et beløb til et værelse på Bernadottegården i Hadsund. Dette vil finde sted ved en højtidelighed den 4. juni.

Jakob Jensen, der er vicepræsident i Den Internationale Amicale de Neuengamme, redegjorde for planerne om bevarelsen af det tidligere lejrområde som museum og samtids-historiske forskningscenter. Bevillingerne fra senatet i Hamborg ligger fast. Men planerne om flytning og nedlæggelse af fængslerne på området vil blive forsinket.

Dokumentarhus er udvidet

Dokumentarhus er blevet udvidet med en større barak til kontor og udstillingsbrug. Lejrens oprindelige jernbanestation vil blive retableret, og der vil blive opstillet forskellige togvogne.

Man har store planer om at fejre 50 året for afslutningen af anden verdenskrig i maj næste år. Blandt andet er der blevet givet tilladelse til at holde mindemøde på lejrens appelplads. Man forventer deltagelse fra de mange nationer, der havde været fanger i lejren.

Køster

Mindemøde ved Helligåndskirken

Mange var mødt op til Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengammes mindemøde ved monumentet for den ukendte koncentrationslejr-fange ved Helligåndskirken i København på 49-års dagen for de sidste danske fangers befrielse fra Neuengamme den 20. april.

Foreningens formand Helge Hansen bød i få ord de fremmødte velkommen og gav ordet til kontorchef i Frihedsfonden fru Anna-Lise Clausen, der udtalte:

- Det er - netop i dag - 49 år siden de sidste fanger fra de tyske koncentrationslejre kom hjem - hjem fra rædsler, som vi herhjemme slet ikke kunne forstå. Ingen troede på det, I fortalte om lejrene. Ikke engang de forældre, der havde fået deres sønner og døtre hjem.

KZ-rædsler førte fra ydmygelse til ydmygelse

Alene det siger jo noget om, hvor uhyggelige rædslerne havde været for fangerne, hvor ydmygelse på ydmygelse fulgte, hvor sulten plagede hver eneste dag. Alt dette og mere til overlevede mange af jer, der er her i aften.

I 1940 skrev Kaj Munk »De tusind år - så blev de væk« - ja sådan oplevede jeg og flere andre det, da vi var på Rådhuspladsen den 9. april i år. Ikke mange havde flaget på halv til kl. 12. Det gælder mange af de offentlige bygninger, kirker og bladhusene, der jo ellers er ivrige nok. Da jeg forhørte mig om grunden hertil, lød svarede næsten ens: Lille frue! Den 9. april i år faldt som bekendt på en lørdag, og vi har ikke personale til flaghejsning i weekenden.

Det er for mig beskæmmende og ufatteligt, at 54 år allerede føles som »De tusind år«. Måske er jeg lidt farvet af mine mange år i Frihedsfonden.

Farvet - ja selvfølgelig er jeg det, og derfor vil mine tan-

Kontorchef i Frihedsfonden, Anna-Lise Clausen, holdt talen - samt foreningens fanebærer Carl Heisel.

ker ikke alene være hos de af vores, der ikke kan være til stede i aften, men også hos de mange ofre, der især i den sidste tid har været i det tidligere Jugoslavien.

I deltog velvidende, at det kunne koste jer livet

Vore tanker skal i aften også gå til den ven/kammerat, som vi i det forløbne år har mistet, mennesker, som vi satte pris på - for mig en ven - jeg stadig savner og aldrig vil glemme.

Samtidig må vi ikke glemme vores glæde over, at de dengang kom hjem og var med til at sætte deres præg på os andre igennem de mange år. De kom hjem samtidig med jer og havde ligesom jer - i hvert fald nogen af jer, været udsat for mishandlinger i de danske fængsler for derefter at blive slæbt igennem tyske tugthuse og kz-lejre. Til jer har den danske befolkning grund til takke - takke fordi I brugte jeres ungdom og kræfter til gavn for os og et frit Danmark.

I deltog i modstandskampen vel vidende, at det kunne koste jer livet. Hvad I ikke vidste var, hvilke lidelser der mange år senere vile opstå - lidelser som jeg ikke skal uddybe, men blot ønske, at alle af familie og venner vil få den forståelse, tryghed og kærlighed, der er så stort behov for. I dag ved vi jo, at KZ-syndromet ikke har givet jer mange gode dage og slet ikke nætter, ligesom vi ved, at de fleste af jer må bruge kræfterne på at kompensere for de lidelser, I

pådrog jer - bare for en nogenlunde tålelig tilværelse.

Grunden til, at jeg holder tale

Hvorfor jeg har sagt ja til at holde denne tale, jeg, der jo var barn under krigen, og med en ret begrænset erindring om krigen. Jo, det er der to grunde til - min store interesse for mit arbejde på fonden og sidst, men ikke mindst, min dybe respekt for jer og det arbejde, I udførte under 2. verdenskrig, for det land, I tilbagebragte til min generation og efterkommere. For at have fået lov at kende jer - for i dag at kunne kalde så mange af jer for venner.

Lad ikke sammenholdet smuldere

I har på tværs af politisk opfattelse igennem årene haft et sammenhold, der rækker ud over alle grænser - lad ikke det smuldre. Ræk hånden frem så ofte, I kan, og fortæl, I stadig er venner.

Lad os sammen bøjede vort hoved og sende en tanke til dem, der siden 1940 har forladt os. - Ære være deres minde.

Efter talen nedlagdes krans og blomster ved monumentet. Foreningens krans lagdes af Sv. Larsen. Mødet afsluttedes med, at forsamlingen sang »Altid frejdig«.

Man samledes derefter i Jord- og Betonarbejdernes Fagforenings mødelokaler i Kompagnistræde, hvor foreningen var vært ved fælles kaffebord med lagkage, etc.

NK.

DEBAT - DEBAT - DEBAT

HVAD ER MENINGEN!

Med nogen undren læser jeg debatsiderne i aprilnummeret af Pigtraad-Gestapofangen.

Er det meningen, at et ellers godt blad skal ødelægges ved at åbne sine spalter for politisk mudderkastning?

Jeg har tidligere i et indlæg her i bladet protesteret mod det, jeg kaldte »æselspark«, når Johs. Rasmussen kom med nogle af sine boganmeldelser.

Dette affødte forskellige reaktioner, dels ved flere telefonopringninger med sympatitilkendegivelser, men desværre også i to smudsbreve, hvor vedkommende brevskrivere ikke ville lægge navn til.

På et følgende repræsentantskabsmøde drog jeg sagen frem, for at få stoppet Johs. Rasmussens uartige bemærkninger, når han anmeldte bøger af, eller om personer, hvis politiske holdninger, han ikke brød sig om.

Jeg fik fuld opbakning, og man var enige om, at den slags anmeldelser var uønsket.

I al den tid, jeg har deltaget i arbejdet indenfor fangeorganisationer, har man været enige om, at politik var ødelæggende for vores sammenhold.

Kun kampen mod nazisme og racisme var man enige om at bekæmpe. Jeg ønsker ingen censur, men den form for anmeldelser hører ikke hjemme i et foreningsblad, der skal være politisk neutral.

Kan Johs. Rasmussen ikke afholde sig fra politiske æselspark i sine anmeldelser, kan han benytte dagspressen.

Desværre er Fosmark, som jeg altid har anset for at være en ret besindig mand, ikke fri for i sit indlæg til en vis grad, at bakke Johs. Rasmussen op, hvilket jeg kun beklager.

*Evald Lægteskov
Odense*

Debatten »Om at spise brød til«

Tillad mig, som bagersvend gennem 40 år - med guldemblem i reversen! - og sabotør kun et sølle år (men dog senere medvirkende i opbygningen af vore militærgrupper halvandet år) et par bemærk-

ninger til den interessante debat på side 34 i Pigtråd nr. 2, 1994.

Som Morten Thing blev også jeg noget utilpas ved at læse Johannes Rasmussens anmeldelse af Jørgen Kielers bog i Pigtråd nr. 1 i år. Såmænd ikke fordi han stolt fortalte, at han, som mange andre Holger Danske-folk, havde deltaget i den også for vi andre så sørgelige finske Vinterkrig 1940, men over netop denne sætning: »Det var imod den kommunistiske tankegang«, at sabotageledere selv deltog i aktionerne under besættelsen.

Selv var jeg gruppeleder i KOPA (rent ud sagt Kommunistiske Partisaner), og fra begyndelsen, efterår 1941, med personlig forbindelse opad, som man siger, gennem redaktør Thorkild Holst fra Arbejderbladet.

Ham forsynede vi få smågruppeledere med »varer«, fx. de satans fosforstænger - og fiduser.

Som vi ved, blev han jo afløst af Eigil Larsen efter denne flugt fra Horserød sommeren 1942, og han udbyggede KOPA i samme stil til BOPA, altså med nærkontakt til gruppelederne.

Derfor var det - for os - den naturligste form i vort overdådigt stikkerfyldte lille land, at gruppelederne **ikke** selv måtte deltage aktivt, kun give ordrer videre og planlægge. Blev en sådan fætter snuppet under en aktion, havde det danske politi eller Gestapo jo visse muligheder, so oder so, for at få fat i »bagmændene«, ikke? Spørg blot nutidens narkosmuglere!

Lederne »med i legen«?

At så vi gruppeledere, i det store som os i det små, alligevel lod os friste til »at være med i legen«, var simpelt hen fordi vi ikke kunne dy os, og at vi i vores »tankegang« skulle være påvirket af partidirektiver er noget selvopfundet sludder. Tværtimod var det en såre realistisk foranstaltning, som altså bare ikke altid blev overholdt.

Gode fantasifulde Johs. Rasmussen. Hvad der senere er afdækket af djævelskab i den kæntrede Sovjetunionen kommer mere eller mindes regelrette »arbejdsmetoder« under besættelsen lige så lidt ved, som at enkelte Finlandskrigere bagefter meldte sig til Waffen SS på den **for os alle** dengang så vigtige Østfront. Det håber jeg da, at du forstår.

Som rosinen i pølseenden nævner du nonchalant, »at 6 (af de faldne i vor fælles frihedskamp. K.C.) var forh. spaniensfrivillige, altså kommuniste«, og som M.T. spørger jeg: Hvor ved du det fra? Mig bekendt var der mange ikke-kommuniste mellem os. Kun et var vi fælles om i politisk henseende: Vi var alle antifacister.

Med venlig hilsen, Karl Christensen, Lygtemagerstien 22, 1 th., 2300 S. Fader til bla. »Min spanske Krig« og »Som vi var«, fra besættelsestiden. Samt endnu virksom blandt De danske spaniensfrivillige. Som trods tidligere overilelser, lever i bedste velgående.

Men få nu ikke brødet i den gale hals

I Pigtraad/Gestapofangen fra april 1994 havde jeg en indsigelse mod Johs. Rasmussens anmeldelse af Jørgen Kielers bog og hans nekrolog over Børge Houmann i februarnummeret.

I den anledning synes Johs. Rasmussen i sit svar, at jeg personlig bør bære ansvaret for Arne Munch-Petersens død og karakteren af den østtyske regime.

Må jeg blot oplyse, at jeg ikke er og aldrig har været kommunist. Mit indlæg var ikke i kommunismens, men i anstændighedens navn. Herefter falder så det meste af Johs. Rasmussens svar bort.

Tilbage står så hans påstand på, at DKP afskedigede min far som leder af BOPA. Ja, det står der. Og det er som bekendt en dårligt anbragt løgn.

Med venlig hilsen
Morten Thing
forskningsstipendiat, dr.phil.

A.P. MØLLER

På de syv have -
under den syvtakkede
stjerne

Mere om Hvidsten-gruppen

Gestapofangernes landsformand, Frode Greve Rasmussen, Grenå, gør i anledning af min artikel »Strejkerne var effektive i kampen mod tyskerne« opmærksom på, at jeg har glemt at nævne Barner Andersen, Randers. Greve Rasmussen har helt ret. Barner Andersen, fra 1922, nu død for nogle år siden, var i mange år buschauffør i Randers. Da Hvidsten-gruppen 26. juni 1944 var i krigsretten på Dagmarhus, faldt der, som nævnt, 8 dødsdomme. Tre andre fik dom på livsvarigt tugthus: Kirstine Fiil Sørensen (Tulle), Jens Stenz og Barner Andersen. Fire års tugthus fik Anders Venning Stengaard og Knud Christensen. Og to års tugthus Gerda Fiil.

Samtidig kan anføres, at gruppen blev startet af godsejer Flemming Juncker, Overgaard, faldskærmsmanden Ole Geisler (»Lange Aksel«), læge Thorup Pedersen, Randers, der siden kom til Sverige, og så de øvrige.

I 1984 skrev forfatteren Peter Laursen, Hald ved Randers, sammen med Barner Andersen bogen »Hvidsten-gruppen, som Barner Andersen oplevede den«. Ligesom der blev udarbejdet en lærervejledning og en række bånd, især beregnet til at bruges på Randersegnens skoler.

Der kunne sikkert nævnes endnu flere, som i større eller mindre grad støttede Hvidsten-gruppens arbejde i det år (marts 1943 til marts 1944), hvor gruppen modtog så mange våben fra luften i moserne og krattet ved Allestrupgård.

Glemsomheden eksisterer i mange kredse. For tiden rejser Lars Lilholts rockband Danmark rundt med sit ny selvkomponerede program på 67 minutter »Kong Pukkelrygs land«. Heri hører man, på hans udmærkede facon, om Gudenåen, mordet på Olof Palme i Sverige - og så især om Hvidstengruppen.

I en større artikel i Jyllands-Posten 20.3.1994 fortæller han herom - og om sin grundige research, især om Hvidsten Kro. Uheldigvis

glemmer han tre navne, da han skal mindre de 8 henrettede. Næmlig mekaniker Johan Kjær Hansen, radioforhandler Niels Nielsen Kjær og møller Henning Andersen, alle Hvidsten.

Men, altså Barner Andersen, må vi ikke glemme. Undskyld.

Johs.Rasmussen

Svar til Morten Thing

Jeg kunne bestemt ikke vide, om Morten Thing var kommunist - eller ikke - at dømme efter hans indlæg i Pigtråd for april. Her berømmer han ganske ukritisk Børge Houmann og er vred på mig, fordi jeg påviser visse uheldige sider af kommunismens ideologi og dens politik i praksis. Nå, ja, så kunne jeg ikke tro andet, end at Morten Thing var kommunist.

Jeg nævnte en række ting, men har aldrig beskyldt ham, heller ikke notoriske danske kommunister, for at være skyld i østlandenes spionage eller forræderiet mod fx Arne Munch Petersen eller svenskeren Raoul Wallenberg. Men derfor er det lige dårlig reklame for kommunismen og dens medløbere, hvortil jeg efter alt at dømme stadig må henregne Morten Thing.

Lige så skændigt det var, at danske politikere og danske politifolk fængslede så mange kommunister efter den 22.6.1941, lige så lurvet var det at se »Arbejderbladet« logren for Hitler-Stalin-aftalerne helt frem til denne famøse 22.6.1941. Her har jeg i årenes løb set mange danske kommunisters frustrationer, når de gerne ville fremture med, at BOPA var bedre og før end HOLGER DANSKE. Og at kommunisterne så at sige trak hele læsset i den danske modstandskamp. Af en partiløs at være, må jeg sige, at Morten Thing gennem sine indlæg udmærket taler kommunismens sag. Velbekomme til ham.

Jeg lover, at her slutter debatten i hvert fald fra min side.

Johs.Rasmussen, Vejle

Rejsen til Tjekkiet

Lidice blev Nazitysklands skamstøtte

Sachsenhausenforeningens Odense afdelings rejse til Tjekkiet fandt sted fra den 8.-14. maj 1994.

Vi startede fra Odense kl. 6.00 - tidligt - kørte over med færgen Bagenkop Kiel til Dessau, hvor første overnatning fandt sted.

Anden dag over grænsen ved Zinnwald til Terezienstadt, hvor vi (35) personer med vore tre faner i spidsen gik til mindekorset og her nedlagde den første krans.

Ved koret talte Alice Kofoed, og hun sagde bl.a.: »Hver gang vi står på KZ-jord, kan vi ikke rumme den ufattelige tragedie og den inhumane holdning, der kom for dagen. Ufattelig var den ondskab og terror, lemlæstelse og til sidst måske en - barmhjertig - død, nazismen påførte mennesker.

Skal vi glemme det?

Mange siger: Glem det, lad os ikke bore i det.

Det er min opfattelse, at vi ikke borer i det, man er bare ikke herrer over de store følelser, der stikker hovedet frem - ofte udløst af en daglig banal ting.

Dog Ragnarok brød sammen, og befrielsen kom, de overlevende kom hjem, med De hvide Busser.

Jeg husker disse busser i Odense, hvor de overlevende sad - med stærk livsvilje - frygteligt arrede i sjæl og krop.

Miraklet var sket: De kom hjem, hvad mange millioner ikke gjorde.

Vi har lært af de fem forbandede år, men har vi lært nok? Er vi blevet klogere?

Facismen stikker igen sit grumme fjæs frem, og dette må bekæmpes med alle midler.

Mennesker skal tillades at leve i pagt med religiøse opfattelser og politiske standpunkter. Frit i ånd og tanke.

Vi må aldrig glemme dem, som stred, for så ville deres lidelser og død være meningsløse.

Fanerne sænkedes, og vi sang sidste vers af Altid frejdig.

Herfra gik vi - ligeledes med fanerne i spidsen - til henrettelsespladsen - et grusomt sted - nedlagde den næste krans, fanerne sænkedes, og vi sang igen sidste vers af Altid frejdig. Her blev der ikke holdt tale. Vi skiltes nu, og nogle gik med guiden rundt, mens andre gik »på egen hånd« rundt, ligesom nogle så en film.

Efter et par timer gik turen så til Prag, hvor vi blev indlogeret på et dejligt hotel. Alt fungerede i et tempo, som var enestående.

Tredje dagen begyndte ved 13-tiden med en rundtur i Prag. Vi så her de seværdigheder, som man skal se på en sådan rundtur, og her havde rejsebureauet sørget for en

Theresienstadt: Gravengård, Fredericia, har lagt kransen.

dansktalende tjekkisk guide. Resten af dagen var så »på egen hånd«.

Næste dag kørte vi så mod Lidice.

Mindeparken er i dag et smukt sted med meget grønt og blomster, med stier rundt på området. Der er bygget et mindre museum, og der er et filmlokale, hvor den sadistiske aktion mod byen Lidice er rekonstrueret. På grund af vor henvendelse til ambassaden i København var dette arrangeret, så der var dansk tale både i museet og i filmlokalet.

Med vore tre faner i spidsen gik vi til mindekorset, hvor kransen blev nedlagt, og hvor Kaj Christensen holdt følgende tale:

Lidice i Tjekkoslaviet - i dag Tjekkiet - og Han Sur Les i Frankrig er to navne fra 2. verdenskrig, der står prentet i vore hjerter.

Den grusomhed, som de tyske nazistiske umennesker bedrev, må aldrig glemmes - glemmes de, kan historien gentage sig i det, vi kalder vores civilisation.

Forhistorien hed Reinhard Heydrich.

I 1941 blev SS-general R.H. - kendt som manden med jernhjetet - udnævnt til rigsprotektor i Bøhmen Mæhren.

Heydrich indførte et terrorregime, som truede med fuldstændigt at udslutte Tjekkoslaviet som nation - indtil to faldskærmsoldater fra de frie tjekkeske styrker i England påtog sig at likvidere ham.

Jan Kubisj og Josef Gabtsjik klarede opgaven, men det lykkedes ikke for dem at komme ud af landet igen.

Tyskerne satte straks en hensynsløs terror ind.

Massearrestationer, tortur og stikkervirksomhed fik nettet til at stramme sig stadig tættere om frihedskæmperne, indtil jagten endte på en kamp på liv og død i krypten under en kirke i Resslovagade - Resslova Ulice - i Prag.

Reinhard Heydrich blev udnævnt til rigsprotektor den 27. september 1941, og allerede kort efter var man klar over, at Tjekkoslaviet skulle »fortryskes«, så derfor besluttedes det allerede i oktober, at han måtte likvideres.

Efter træning i det skotske højland landede så syv faldskærmsfolk en frostklar nat i december i Tjekkoslaviet.

Sammen med modstandsbevægelsen indledtes nu jagten på Heydrich, og endelig den 27. maj kl. 10.30 1942 blev Heydrich hårdt såret af de to faldskærmsfolk. Han døde den 4. juni om morgenen.

Tyskerne udlovede en dusør på 10 mill. kr. - et enormt beløb dengang - for pågribelse af gerningsmændene.

Der blev i samme meddelelse også sagt og skrevet, at alle, der havde viden om, eller skjulte gerningsmændene, ville blive skudt sammen med nærmeste pårørende.

DET VAR INGEN RETSSTAT.

DEMOKRATIER straffer enkeltpersoner - DIKTATURER straffer både den som - efter deres mening har begået en forbrydelse - men også familie og venner og mennesker, der på en eller anden måde kan sættes i forbindelse med begivenheden - eller som i dette tilgælde en hel landsby med 1500 mennesker - som ikke på nogen måde var involveret.

Den 10. juni 1942 blev Lidice - her hvor vi nu står - udsløttet fra jordens overflade.

Karl Frank, som nu var den øverste tyske chef i Tjekkoslaviet, havde lagt sidste hånd på en plan om en grufuld aktion, der skulle vise ikke bare tjekkerne, men hele verden, at ingen skulle krænke NAZISMENS magt. At intet folk skulle bilde sig ind, at man kunne myrde et medlem af det højeste hieraki uden at blive ramt af de mest sataniske gengældelsesforanstaltninger. Aktionen skulle stå som en advarsel.

Den blev andet og mere, den blev et eksempel på barbari, som chokerede hele den civiliserede verden.

Ved dagry den 10. juni blev Lidice omringet, og samtidigt blev der fra den tyske propaganda udsendt meddelelse om, at Lidices indbyggerne havde understøttet attentatet på Heydrich, havde våben, radiosendere og hamstret fødevarer. Løgn var det fra ende til anden.

Ikke en levende sjæl i landsbyen havde nogensinde hørt eller set Jan Kubisj eller

Alice Koefod klar til at holde tale.

Faner er sænket på henrettelsespladsen efter at Emmy Eskildsen har lagt kransen. Fanebærerne er Evald Lægtskov, Børge Karlsson, Egtve og Hugo Hansen.

Josef Gabtsjik eller på nogen måde bistået modstandsbevægelsen.

Mændene i landsbyen arbejdede i gruberne eller på markerne, og kvinderne passede hjemmet og børnene.

Alle voksne mænd og drenge blev halet ud af husene, stillet op mod en lademur og skudt. Alle kvinder og småbørn blev kylet op på lastbiler og kørt til koncentrationslejre, og byen blev - i dette begrebs mest primitive betydning, jævnet med jorden.

Man har tyske fotografier, som viser, hvordan bulldozere og hele kolonner af arbejdsvoogne og lastbiler blev sat ind for at jævne bygninger med jorden og transportere brokkerne væk.

173 mænd og drenge blev efter henrettelsen begravet på en mark. De mænd, som havde arbejdet uden for landsbyen, blev pågrebet, når de vendte hjem, og skudt på stedet.

Kvinderne og småbørnene blev transporteret til koncentrationslejrene Ravensbrück og Auschwitz, hvor de fleste døde.

82 af børnene blev dræbt, andre blev bortadopteret til tyskere. En del blev efter krigen fundet af Røde Kors.

Alt i alt gennemførte tyskerne Lidices udsløttelse med imponerende grundighed - og grusomhed.

Selv i disse mørke krigsår, hvor al kultur syntes at være brudt sammen, hvor døden var hverdagskost, da sandheden måtte vige for løggen,

blev denne tyske handling af Lidice et chok.

Men choket fik ikke de allerede nationer til at afstå fra at kæmpe videre.

Måske var denne ugerning med til at få mange, som indtil da havde nægtet at tage et standpunkt, til at forstå, at der var ikke nogen nem vej ud af dette ragnarok.

Til at forstå, at kampen måtte kæmpes til den bitre ende, der skulle ende med Nazitysklands betingelsesløse kapitulation.

Lidice blev ikke glemt. Både i Amerika og i Mexico blev byer med andre navne nu ændret til Lidice.

Lidice blev det navn, hvorunder mange kæmpede.

Lidice blev Nazitysklands skamstøtte.

Vi ærer i dag ikke blot Jan Kubisj og Josef Gabtsjik, men også hele den tjekkoslaviske modstandsbevægelse og de helt uskyldige kvinder, børn og mænd, som symboliseres ved dette mindesmærke.

Mange græd, det var et sted med store følelser.

Herfra gik turen til Prag, hvor vi kørte til Resslovagade - til kirken - hvor faldskærmsfolkene og frihedskæmperne blev dræbt. KC orienterede her kort om denne kamp, vi nedlagde en krans uden for kirken og sang sidste vers af Altid frejdig.

Frokosten blev indtaget på soldat - hundehandleren Svejks værtshus.

Soldaten Svejks huskes som den naive tjekke, der helt og

fuldt accepterede Østrig-Ungarns kejser Josef og alle hans reglementer, og som overholdt dem - på sin helt egen måde - som soldat, overlevede og gjorde hele systemet til grin.

I dag en tjekkisk kultfigur.

Efter aftensmaden på hotellet sejlede vi kl. 22.00 på Moldau. Det var en meget stor oplevelse at se Prag med de vigtigste bygninger oplyst med projektører. Det er absolut en fordel at sejle, når mørket har sænket sig. Da er turen smukkest.

En lang og begivenhedsrig dag var slut.

Fjerdedagen var så en ren turistdag. Kl. 10.00 kørte bussen til en lille by Pödebrady, hvor de fleste af deltagerne så bl.a. et glasværk, og her handlede der i stor stil.

Om aftenen gik så »snakken« på værelserne på hotellet om alle de oplevelser, vi havde haft på turen.

Om fredagen gik turen så igen mod Teplice, hvor rejsebureauet havde - som på uturen - arrangeret middag på en restaurant - med dansk ejerskab - og hvor vi kunne handle og veksle valuta. Et fint indslag i turen. Derfra til Zinnwald og tilbage til hotellet i Dessau.

Næste morgen gik så turen mod Kiel, hvor vi hen under aften gik ombord i færgen til Bagenkop.

Her var bestilt platte i færrens restaurant, og vi fik nu rejsens sidste måltid. Vi ankom til Odense ved 21-tiden.

En helt igennem vellykket tur var slut.

Evald Lægteskov, Odense, som var initiativtageren til denne tur, og rejsebureauet skal have en STOR tak.

Intet var overladt til tilfældighederne, alt fungerede og ikke mindst på grund af rejselederen Kaj, der altid var på pletten og ordnede enhver lille ting, vi måtte ønske. Ligeledes var chaufføren Leif en i enhver henseende dygtig og kompetent person.

En meget stor tak skal lyde til Bajstrup Rejser, der på en fin måde havde tilrettelagt rejsen.

En god tur med godt humør hele vejen igennem.

kc.

Årsmøde i Sachsenhausen

Landsforeningen af Sachsenhausenfanger holdt årsmøde i Odense den 14.-15. marts.

Den traditionelle fest afholdtes den 14. om aftenen, hvor Else Drejer holdt festtalen. Hun talte om at tage vare på hinanden.

Odensekammeraterne forstod i deres foreningsliv at dyrke denne vigtige sociale funktion. Det var i det hele taget et centralt område af vort foreningsliv.

På et område trues denne omsorg alvorligt. Det drejer sig om forpligtelsen overfor de uheldige, fysisk - og særlig - psykisk medtagne flygtninge fra krig, vold, død og terror. Vi må kæmpe for at få en god samvittighed overfor disse mennesker og ikke være os selv nok.

Anna-Lise Clausen tog ordet for at orientere om Frihedsfondens virksomhed. Der er stadig travlhed, og særlig de nye regler for hædersgaven har givet meget arbejde.

Mødet den 15. marts indledtes med et minuts stilhed til minde om afdøde kammerater.

Formanden omtalte to kammerater, der havde betydet meget for foreningens virksomhed, Anton Larsen og Ehgon Nielsen, som vi savnede meget.

To andre: Eyvind Lykkestrand og Børge Houmann var blandt de forreste i frihedskampen. Eyvind Lykkestrand i Ampa og Børge Houmann en af de ledende organisatorer af sabotagen (Bopa) og den illegale presse. Han havde sæde i Frihedsrådet og klarede sig »under jorden« fra 22. juni 1941 på trods af en yderst kompetent og energisk jagt på ham fra det danske politis side. Det var kun muligt for ham på grundlag af hans forberedelse af illegaliteten lige fra den 9. april 1940, hans gennemførte disciplin med pertentlig overholdelse af alle grundregler og hans intelligente forudseelse af politiets træk.

Han havde altid giftpile på sig, parat til at tage sit liv i tilfælde af arrestation på grund af den store viden, han havde om hele modstandsbevægelsens ledelse. Med kendskab til hans karakter var der ingen tvivl om hans beslutsomhed med hensyn til giftpillen. Heldigvis fik politiet ikke hans liv på samvittigheden, men det var ikke med deres gode vilje.

Mødet fortsatte med valg af Richard Andersen til dirigent.

Formanden aflagde beretning, omtalte det meget vigtige præsidiemøde, der afholdtes i Berlin den 19.-22. april.

Vi mødes der med præsidenten for Brandenburgs KZ- og fængselsmindesmærker, dr. Dittberner og Sachsenhausenmindestedets direktør dr. Morsch. Foruden præsidiemødet er der planlagt en pressekonference.

Fra Danmark deltager Lili-an Olsen, Else Drejer og formanden.

Frafald p.g. alder, helbred og økonomi

Frafaldet af kammerater, først og fremmest fra de tidligere socialistiske lande, skyldes alder, helbred og økonomi. Mange lande orker ikke at sende delegerede, heriblandt desværre Norge. Byrden ved det fortsatte arbejde bæres af Frankrig og Tyskland. Derfor er vi danskere meget velsete og respekterede i ISK (Internationale Sachsenhausen Komité), og vi gør, hvad vi kan, for at fortsætte så længe ISK eksisterer. Derfor er det meget glædeligt, at Else Drejer er indgået i arbejdet.

Efter at beretningen var vedtaget, redegjorde Evald Lægteskov bl.a. for Pragrejisen, til hvilken der var modtaget tilstrækkelige tilmeldinger.

Else Drejer aflagde beretning om Sammenslutningens bestyrelsesmøder og arbejdet i Bernadottegårdens bestyrelse.

Det var lykkedes at skabe en bestyrelse på Bernadottegården, der fungerede upå-

Obelisk er rejst i KZ-Lejren Sachsenhausen ved Berlin. Den bærer 18 røde trekanter for at fortælle, at 18 nationer deltog aktivt i kampen mod Hitler.

klageligt. Vore fire kammerater i bestyrelsen var kompetente, samarbejdede fredeligt med kommunens tre medlemmer og der var indbyrdes respekt blandt bestyrelsens medlemmer, forstanderinden og beboerrepræsentanterne.

På dette grundlag blev der udarbejdet en ny overenskomst til afløsning af den fra 1971. Der var både fra kommunens side, forstanderindens, personalets, beboerrepræsentanternes (der alle er vore kammerater!) og vore fire bestyrelsesmedlemmers side fuldstændig enighed om, at overenskomsten var nødvendig og god.

Sammenslutningens repræsentantskab forkastede overenskomsten på mødet den 2. marts. Det var en uheldig beslutning, den måtte bero på en misforståelse og ukendskab til overenskomsten.

Det var et mistillidsvotum til vore fire bestyrelsesmedlemmer, som for så vidt var enige om at trække sig.

Stormøde på Bernadottegården

Men allerede næste dag var der sammenkaldt til stormøde på Bernadottegården, hvor også alle beboere, der var i stand dertil, var mødt frem foruden personale m.m., ialt 127 personer.

Mødet opfordrede enstemmigt vore fire kammerater til at forblive i bestyrelsen. Udskiftning af dem kunne resultere i personaleflugt, der ville

gå ud over beboernes mulighed for at leve i ro og harmoni.

Bestyrelsesmedlemmerne lovede herefter at forblive og arbejde for at finde en løsning på problemerne. En ny overenskomst er nødvendig.

Årsmødet bakkede enstemmigt bestyrelsesmedlemmerne op i bestræbelserne på at finde vej videre frem. Efter forelæggelse af regnskabet ved Emmy Eskildsen blev bestyrelsen genvalgt og mødet hævet.

Peder Søgård

Præsidiemøde i Sachsenhausen 19.-21. april 1994

Temaet i år var i første række:

1. Kampen mod oprettelse af mindesmærker og museum for internerede nazister i »Speziallager 7«, der blev oprettet i lejren 1945 til januar 1950 af de sovjetiske besættelsestropper ifølge allieret aftale.

2. Forberedelse af 50-års befrielsesfestligheder 21. april 1995.

3. Valg af ny generalsekretær og redaktionskomité.

Hele mødet prægedes også af nynazismens trussel og bevidstheden om de frygtelige krige, der stadig hærger rundt om i verden.

Ved velkomsteremonien i den tidligere SS-administrationsbygning kaldet T-bygningen syd for lejren forsikrede først museumsdirektør, dr. Günter Morsch, siden direktøren for »Stiftung Brandenburg« (mindstederne for Brandenburg fængsel, kvindelejren Ravensbrück og Sachsenhausen med bilejre), professor dr. Jürgen Dittberner, at al sammenblanding af minder fra Nazitidens fængsler og KZ-lejre skulle undgås.

Ved receptionen i Landdagen i Potsdam udtalte landdagspræsident dr. Herbert Knoblich ligeledes bl.a., at en sammenblanding af mindet om KZ-lejren Sachsenhausen og den senere interneringslejr 7 ikke måtte forekomme. Alle tre havde imidlertid et men sådan og sådan: et »aber da bei«.

Dette »aber da bei« fotograferede jeg nord for straffe- og isolationscellerne i Bunkers (betegnet som nr. 13 på rundvisningsruten, »aber da bei«'et havde nr. 14, og jeg tror nr. 15 var lejrmuseet. Alt så integreret i Sachsenhausenmindstedet. »Aber da bei«'et var en mindetavle for »stalinismens ofre« 1945-50.

En mindetavle for »Stalinismens ofre«

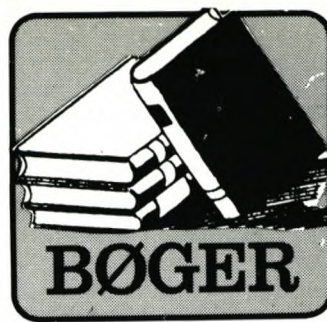
Tilliden til deres forsikringer kan for mig at se være på et meget lille sted. Men god samvittighed tror jeg ikke de har. Jeg har skrevet et protestbrev til Günter Morsch med kopi til Dittberner og Knoblich.

Det besluttedes at fejre 50-års dagen for befrielsen så storslået som muligt. Vi må opfordre alle med tilknytning til Brandenburgfængslet, Ravensbrück og Sachsenhausen til at komme til Sachsenhausen i april 1995.

Desværre måtte vor generalsekretær, Otto Preuss, Belgien, opgive sin stilling på grund af svækket helbred, nyvalgt generalsekretær blev Karl Stenzel, genvalg præsident Charles Desirat, kasserer Pierre Gouffault, redaktør Heinz Junge, medlemmer af redaktionskomiteen Mark Tilevitsch, Werner Händeler og Peder Søgård.

Under diskussionerne og drøftelserne på præsidiemødet og ved pressekonferencen den 20/4 blev truslen fra nynazismen i alle lande og de brutale krige i Afrika og på Balkan behandlet. Mark Tilevitsch fra Moskva viste en plakat med en russisk heilende fascist med armbind med hagekors, ikke til at skelne fra nazitidens ariske tyske helt. Det var rystende at se en forherligelse i en russisk avis af symbolet på det som 27 millioner sovjetborgere ofrede livet for at nedkæmpe. Avisen, der bragte hyldesten til nazismen, har 150.000 abonnenter i Rusland. Den mangeårige isolation, bekæmpelse og ydmygelse af Sovjetunionen og dens sammenbrud har dannet grundlag for fascismen, som versailleskontrakten gjorde det i Tyskland.

Peder Søgård

Papirer fra modstands- bevægelsen fundet på Fyn

Flere hundrede breve og papirer fra den syd- og sønderjyske modstandsbevægelse er blevet fundet skjult i toppen af en gammel reol ved Højstrup på Fyn.

Papirerne er formentlig indsamlet af modstandsmanden Peter Marcussen, Gråsten, i perioden 1942-44, og indeholder bl.a. instrukser om, hvordan man skulle forholde sig ved befrielsen, en liste over stikkere og breve til Peter Marcussen fra personer i hele landet.

Peter Marcussen blev fanget af tyskerne og ført til kz-lejren Neuengamme i 1944, og døde i 1979.

Papirerne var bundtet i pakker, og blev fundet i et stort, hemmeligt rum i reolen af ingeniør Poul Jensen, som tog reolen med hjem fra en gammel ejendom på et militært øvelsesområde ved Højstrup, da ejendommen skulle rives ned. Nu opbevares fundet i stadsarkivet i Odense.

Peter Marcussens arkiv er fundet

Ny bog om Frøslevvegnen

»Frøslev-egnens Natur. Dyre- og fuglelivet mellem Frøslev og Jardelund«, hedder en ny bog, som forlaget Fulica nu præsenterer.

Bogen er skrevet af Jesper Tofft på baggrund af en grundig tre-årig undersøgelse af dyre- og fuglelivet i det 2500 hektar store og spændende naturområde ved grænsen omkring Frøslev plantage og Frøslev-Jardelund mose.

I undersøgelsen er der fundet 140 fuglearter, 30 pattedyrarter, ni padder/krybdyr og 31 forskellige arter af dagsommerfugle.

Bogen fortæller på en let forståelig måde om landskab og bevoksning, og den sætter fokus på naturforbedringer og det store naturgenopretningsprojekt, der i disse år foregår ude i Frøslev-Jardelund mose.

**Det er en
viljesag at
have det rart
med hinanden**

(Marlie Wærum, mor til Edith Guillaume, i generations-dialog i Politiken).

Mindeord

Anders Vejen Andersen

Anders Vejen Andersen, pens. kaptajn, Gl. Aalborgvej 50, Viborg, blev 78 år.

Vejen Andersen var landmandssøn fra Midtjylland og arbejdede i sine unge dage ved landbruget.

Under besættelsen var han medlem af modstandsbevægelsen og deltog bl.a. i våbenmodtagelser i det midtjyske område. Efter krigen kom han via modstandsbevægelsens officersskole ind ved mi-

Kjeld Jensen og Hans Hasling er ikke mere

To gode kammerater har sagt farvel

Kjeld Jensen

Hans Hasling

Pensioneret politiassistent Kjeld Jensen, et af Buchenwaldklubbens (København-safdelingens) yngste medlemmer og næstformand i klubben, er død den 26. april, lige fyldt 72 år.

Samme dag som Kjeld blev bisat, den 4 maj, døde endnu et medlem af Buchenwaldklubbens bestyrelse, også et af klubbens yngste medlemmer, pensioneret politiassistent Hans Hasling, ligeledes 72 år gammel.

Medens Hans Hasling havde været håbløst syg i længere tid, og meddelelsen om hans død derfor ikke kom som nogen overraskelse, var det modsatte tilfældet med Kjeld Jensen.

De to havde været venner siden deres ganske unge dage. Kjeld var udlært murer. Og da læretiden var overstået midt under den tyske besættelse, var der stor arbejdsløshed. Kjeld blev - som så mange andre - henvist til at søge arbejde i Tyskland. Altså: enten sulte eller arbejde i Tyskland. Kjeld fandt en udvej. Han søgte ansættelse i politiet, der i disse år undergik en betydelig udvidelse.

Begge ansat 17. marts 1944

Hans var i en lignende situation. Også han søgte ind i politiet, og de blev ansat samtidig, nemlig den 17. marts 1944. De to blev venner og

kom til at følges ad hele livet igennem.

Kjeld havde været interneret af tyskerne én gang, nemlig som soldat den 29. august 1943, og et halvt år efter ansættelsen i politiet fulgte den tyske aktion mod politiet, der for Kjelds og Hans' vedkommende kom til at betyde syv måneders ophold i Buchenwald og andre tyske lejre.

De kom begge hjem igen, tilsyneladende uden at have taget væsentlig skade på lemme og sjæl, og genoptog deres arbejde i politiet. Men der skulle gå næsten halvtreds år, før de følte sig stærke nok til at gense stederne fra dengang.

Kjeld var vel den mest udadvendte af de to. Ved siden af sit arbejde gjorde han en stor indsats i adskillige af politiets organisationer, bl.a. i Politiets Sprogforbund og i IPA (det internationale politivenskabsforbund), hvor han blev hædret med udnævnelse til æresmedlem. Ved sin død var han desuden formand for Københavns Politis Begravelsesforening.

Begge i Buchenwaldklubbens bestyrelse

I 1978 blev de begge indvalgt i Buchenwaldklubbens bestyrelse. Kjeld var initiativrig og havde gode ideer. Hans havde en vidunderlig evne til at sætte tingene på plads. I

bestyrelsesarbejdet supplerede de hinanden på en god måde.

De deltog begge særdeles aktivt i de forberedelser til 50 årsdagen for den tyske aktion mod det danske politi, der begyndte for over to år siden. Sygdommen tvang imidlertid Hans til at holde op for flere måneder siden, mens Kjeld endnu i april måned deltog ivrigt i forberedelserne. Så kunne hjertet ikke mere.

Vi vil i og uden for Buchenwaldklubben huske Kjeld for hans raske og rammende bemærkninger og for hans smil og smittende latter. Og vi vil huske dem begge for deres hjælpsomhed, deres venlighed og gode humør. Og først og fremmest som to gode kammerater.

Hans Andersen

Jens Dall

Mandag den 11. april blev arkitekt Jens Dall fundet død på havnen i Aabenraa, hvor han var ved at istandsætte sin båd til den kommende sommersejlads.

Jens Dall, der blev 78 år, var født i Flensborg som søn af arkitekt Andreas Dall, der i maj 1920 tog initiativet til stiftelsen af Dansk Skoleforening for Sydslesvig.

Han tog realeksamen fra Duborg-skolen, som faderen leverede tegningerne til. Senere tog familien til Danmark. Her blev Jens Dall student fra Sønderborg Statskole, hvorefter han uddannede sig til arkitekt i København.

Under besættelsen var han som medlem af modstandsgruppen Holger Danske en ivrig deltager i mangfoldige aktioner.

Efter befrielsen blev Jens Dall den, der kom til at lede Grænseforeningens meget omfattende skolebyggeri syd for det daværende Flensborg amt og Sydtønder amt. Det skete ofte under meget vanskelige vilkår, men det lykkedes.

litæret og var indtil sin pensionering knyttet til Prinsens Livregiment i Viborg med en afstikker år tilbage til FNs fredsbevarende styrke i Gaza.

Vejen Andersen var en flittigt skrivende mand, hvis ugentlige passiar-artikler i den lokale avis med ældre mennesker var meget populære. Han havde skrevet flere bøger, nogle af dem med emner fra krigens tid, men også et fornemt værk om Prinsens Livregiments fanehistorie.

To kammerater sagde farvel

I PORTA-foreningen har vi lige mistet to af vore meget gode kammerater. Når jeg siger »meget gode« ligger deri, at de begge med deres væsen og personlige styrke betød meget for os andre.

Det er Kresten Kjeldsen og Carl Wilhelm Taxbro (kaldet CW). CW boede i Ålesund i Norge.

Kjeldsen døde den 12. februar. CW den 21. februar. De var født hhv. 1.3.1901 og 17.10.1910.

Jeg begravede Kjeldsen den 17. februar.

Vincent Lind

Karen Severinsen

Karen Severinsen, enke efter sogneprest Tage Severinsen, Finderup, blev 89 år.

Karen Severinsen blev student fra Zahles Skole og læste til cand.mag. ved Københavns Universitet med henblik på at blive gymnastiklærer. Men i stedet blev hun præstekone i Midtjylland og opgav sine studier.

Hendes navn huskes ikke mindst på grund af begivenheder under besættelsen, hvor Tage Severinsen blev arresteret af Gestapo. Han døde 1951 som følge af udsultning under fangenskab.

Karen Severinsen ejede et sind af usædvanlig styrke, hun var et begavet menneske og udstyret med en aldrig svigtende omsorg og troskab.

Sine sidste år tilbragte hun på Frihedsfondens plejehjem, Bernadottegården i Roskilde.

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Jakob Jensen, Højager 12,
3230 Græsted. 42 29 19 41.
Sekr.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500
Lille-Værløse. 42 48 56 74.
Kass.: Bernth Johannesson, Jacobysallé 16,
2.th., 1806 Frederiksberg C, 31 31 86 86.
Bestyrelse: Villy Karlsson, Helge Kierulff,
Hans Andersen, Else Drejer, Birgit Fischer-
mann, Villy Jensen, Peter Møller Madsen,
John Nielsen, Birgit Lærche og Lilian Olsen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894
Øster Ulslev 53 86 55 59.
Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363
København K 33 12 85 95.
Sommer: Møststien 6, Vester Lyng, 4500 Ny-
købing S. 53 41 01 20.

Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej
25, 5000 Odense. 66 12 71 99.

Århus: Fmd.: Knud Andreasen, Stenbjerg
Kirkevej 6, 7752 Snedsted. 97 93 83 11.

Kass./sekr.: Niels Vognsen, Stokrosevej 21,
8330 Beder, tf. 86 93 61 38.

Aalborg: Fmd.: Chresten Stendahl, Rindda-
len 33, 9550 Mariager, tf. 98 54 14 26.
Kass.: Henry Jensen, Østerled 44, 9370
Hals, tf. 98 25 18 56.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethevej 28, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge. 42 40 50 87.

Kass.: Ernst Nielsen, Strandagervej 9, Mun-
kerup, 3250 Gilleleje. Giro 6 45 87 18. tf. 49
71 86 59.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Bernth Johannesson, Jacobys Allé 16,
2.th., 1806 Frederiksberg C. 31 31 86 86.

Kass.: Richard Tue Andersen, Randersvej
75, 8200 Århus N. 86 16 92 42. Giro 5 43 27
23.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: John Nielsen, Margrethevej 28, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge, 42 40 50 87.

Kontoret: Kongevejen 252, 3.sal, 2830 Vi-
rum. 45 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Kontortid
for sociale sager: Tirsdag 10-12. Sommerferie:
3/6-31/8.

Esbjerg afd.: Fmd.: Marius Jensen, Jagt-
vænget 22, Hjerting, 6710 Esbjerg V. 75 11 64
18.

Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Es-
bjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen,
Frederik den III vej 3, st, 7000 Fredericia. 75
92 54 57.

Kontor: Vendersgade 28, tf. 75 93 29 73,
åbent tirsdag 14-16.

Kolding: Kontor: Staldgården.

Åbent torsdag kl. 14-16. 75 53 18 84.

Odense afd.:

Fmd.: Minna Dahl, Ølstedgårdsvænget 6,
5230 Odense M., 66 15 89 99.

Kass.: Ruth Gjersing, L.A. Ringsvej 92, 5230
Odense M, tf. 66 14 27 16.

Sydfyns afd.: Fmd. og konsulent: Hjarne
Ditlevsen, Løkketoften 15, 5700 Svendborg.
Kontor: tf. 62 20 15 52 (bedst kl. 08.00-
11.00).

Sjællands afd.: Fmd.: Mogens Henrik Niel-
sen, Nystedvej 14, Veddelev, 4000 Roskilde.
46 75 77 13.

Kass. Villy Jensen, Lindevej 12, 3200 Helsin-
ge. 48 79 45 91.

Aalborg afd.: Fmd: Børge Dahl, Herskind-
sgade 9, 9000 Aalborg, 98 12 84 92.

Kontor v/ Børge Jensen, Østerbro 38, 9000
Aalborg. 98 12 16 19. Åbent torsdage 12-17.
Åbent for kammeratligt samvær torsdag 14-
17.

Århus afd.: Fmd. Wilfred Thomsen, V. Stuc-
kenbergsvej 25 st, 8210 Aarhus V, tf. 86 10
41 25.

Kass. Carlo Hansen, Randersvej 518, 8380
Trige, Tf. 86 23 17 35.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200
Århus N. 86 16 91 18 i åbningstiden: Tirsdag
og torsdag kl. 10-12.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Frode Greve Rasmussen, Lyngdalvej
18, 8500 Grenaa, tf. 86 30 90 76.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62,
8900 Randers, tf. 86 42 69 61, Giro 207 13
04.

Randers afd.: Fmd.: Frode Greve Rasmus-
sen, Lyngdalvej 18, 8500 Grenaa. 86 30 90 76.

Kass.: Ejnar Hulten, Møllevej 69, Hornbæk,
8900 Randers. 86 41 81 81.

Sjællands afd.: Fmd.: Axel Lauritzen,
Lundtofteparken 42, 2 tv. 2800 Lyngby.
42 88 12 42. Sommer: 42 65 05 11.

Kass.: Kaj Schack Grundahl, Tranevej 14,
2670 Greve. 42 90 16 00. Giro 170 30 72.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Sand-
kåsvej 2, 8210 Aarhus V, tf. 86 15 73 15.

Kass.: Henning de Place, Jordbrovej 23,
8200 Århus N, 86 10 17 41, giro 1 27 64 92.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500
Lille Værløse. 42 48 56 74.

Kass.: Salle Fischermann, Toftekærsvvej 28
C, 2820 Gentofte. 31 65 89 90.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjøelær Boule-
vard 12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 31 16 60 98.

Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernevej 24,
8270 Højbjerg. 86 27 23 47.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860
Søborg. 39 69 86 62.

Kass.: Gertrud Stjernholm Nielsen, Ved Bel-
lahøj 23 B, 7. sal. 2700 Brønshøj.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Kst. fmd.: Helge Hansen, Hovedgaden 38,
4350 Ugerløse, tf. 53 48 80 09.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv.,
2650 Hvidovre. 36 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaadt, Carlsgade 5, 5000
Odense C. 66 12 79 08.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søgård, Amerikavej, 7.4. th.,
1756 København V. 31 23 02 14/55 44 10 32.

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22,
5000 Odense C. 66 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Granparken
128, 5240 Odense NØ. 66 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bag-
sværd. 44 98 11 77.

Kass.: Hertha Berthelsen, Landlystvej 72,
2650 Hvidovre. 36 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann, Fredens-
vej 1 A, 3. th., 2920 Charlottenlund. 31 63 82
55.

Kass.: Heinz E. Hess, Elverhøjvej 1 C, 2730
Herlev. 44 94 44 41.

Frihedsfondens postadresse er: Æbelø-
gade 1 st, th., 2100 København Ø. Telefon 39
27 35 00. Åbent tirsdag, onsdag og torsdag
kl. 10-15.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12
senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt
by. Henv. til S.E.F. Skovvangsvej 220, 8200
Århus N. Telefon 86 16 91 18, i kontortiden
eller Rich. Tue, 86 16 92 42 (sommerhus 86
55 84 64) Ansøgning om ophold i højsæson-
nen skriftligt senest den 1. februar.

Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjelpe-
fond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård«: Selvejende institution.
12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors,
7700 Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 97 98
11 95.

Smidstruphytten: Ejers af Foreningen af
Gestapofanger fra Besættelsen. 4 senge.
Henv. til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128,
3500 Lille Værløse. 42 48 56 74.